

כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

כתב יד חלקי לשיר השירים רבה <א,א,ט> - <ח,יד,א>

סוגריים זויתיים מציינים את ההפניות לדפוס וילנא: <פרק, פסוק, סימן>

בצבע אדום: ציון הדף והעמוד בכתב היד

(260א) מדרש חזית

<א,א,ט> ר' פנחס בן יאיר פתח · אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפש(י)נה אם אתה מחפש · בדברי? תורה כמטמוני הללו אין הב"ה מקפח שכרך · משל · אדם אם מאבד סלע או בולריין בתוך ביתו אינו מדליק כמה נירות כמה פתילות עד שיעמ[ו]ד עליהם והרי דברי ק"ו ומה אלו שהן חיי שעה של העולם הזה אדם מדליק כמה פתילות וכמה נירות עד שיעמוד עליהם למצאן · דברי תורה שהן חיי העולם הזה והע"ה אין אתה כדיי לחפש אחריה' כמטמוני הללו · הוי אם תבקשנה ככסף אמר ר' אלעזר מימי לא קדמני אדם לבית המדרש ולא הנחתי אדם שם ויצאתי · פעם אחד השכמתי ומצאתי את הזבלים ואת התבנים ואמרתי אם תבקשנה ככסף וכמטמוני תחפשני אז תבין יראת יי · אנני? לא נזבלם ולא נתבונן ואפי' כתבנים וזכזבלים · מכאן תנין היה ר' (מאיר אומי) פנחס בן יאיר אומר זריזות מביאה לידי נקיות · נקיו' לידי טהרה · טהר' לידי קדוש' · קדושה לידי ענווה? · ענוה לידי יראת חטא · יר"ח לידי חסידות · חסידות לידי רוח הקדש · ר"ה לידי תחיית המתים · תחיית המתים לידי אליהו זכור לטוב · זריזות מביאה לידי נקיות שני וכלה מכפר את הקדש וכפר · נקיות מביאה לידי טהר' שני וכפר עליה הכהן וטהרה · טהרה לידי קדושה שני וטהרו וקדשו · קדוש' לידי ענוה שני כי כה אמר יי רם ונשא (וגבה) מרום וקדוש אש? כון ואת (260ב) דכא ושפל רוח · ענוה לידי יראת חטא שני עקב ענוה יראת יי · יראת חט' לידי חסידות שני אז דברת בחזון לחסידך · חסידות לידי רוח הקדש ורוח הק' לידי תחיית המתים שני ונתתי רוחי בהם וחיייתם תחיית המתים באה ע"י אליהו ז"ל · א'מיר' ר' מנה מה שעשת חכמה עטרה לראשה עשת ענוה סנדל לעקיבה · עשת ענוה [חכמה] עטר[ת] [ה] לראשה יראת יי שני ראשי חכמה יראת יי · סנדל לעקיבה שני עקב ענוה יראת יי · תחיית המתים ע"י אליהו ז"ל ה'ה? יד · אז תבין יראת ודע"ק תמצא · זו רוח הקדש · ר' סימון בשי' ר' י'ה? ושע בן חלפתא · לליסטיי שהיה גדול בביתו של מלך · אמר לו המלך שאל מה א:ת?ן לך · אמר הליסטיי אם אני שואל ממנו כסף

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

וזהב הרי הוא נותן לי אבנים טובות ומרגליות הרי הוא נותנם לי · אלא הר[ני] מבקש את בתו
והרי ה:כ:ל בכלל כך בגבעון נראה יי אל שלמה ויאמי לו שאל מה אתן לך אמר שלמה אם אני
שואל כסף וזהב (ה:ה:?) הרי הנ"ל · אבני טובות הנ"ל) [ל] אלא הריני שואל את החכמי והכל
בכלל · הה"ד ונתת לעבדך לב שומע אמר לו הב"ה שלמה חכמה שאלת לך ולא שאלת עשר
ונכסי ונפש אויביך · חייך המדע והחכמי נתון לך וע"י כך עשר ונכסי אתן לך מיד ויקץ שלמה
והנה חלום היה עומד על (קנו) כנו ושמע חמור נוהק והוא יודע מה הוא נוהק · צפור מצפצף
ויודע מה הוא מצפצף · (261א) מיד ויבא ירושל' ויעמוד לפני ארון ברית יי ויעל עולות ויעש
שלמי ויעש משתה לכל עבדיו · אמ"ר אלעזר מכאן שעושין להגמרה של תורה · אמ"ר יודן כל
מי שהוא מלמד תורה ברבים זוכה ושורה עליו רוח הקדש · שכן עשה שלמה של[ני]מד ושרתי
עליו רוח הקדש ואמי שלשה ספרי משלי וקהלת ושיר השירים ..

<א,א,א> שלשה ספרי כתב משלי וקהלת ושיר השירי אי זה מה' כתי תחלה · ר' חייא רובה
ור' יוחנן · ר' חייא רובה אומ' משלי כתב תחלה ואח"כ שיר השירי וא"כ ק:ה:ל' · מיייתי ר' חייא
רובה מן הדין קרא וידבר שלשת אלפים משל זה ס:פ:ר משלי · ויחי שירו חמשה ואלף זה שיר
השירי · וקה' בסוף אמר' · מתני:ת:א ר' חייא פליגא אשמעתא · מתני:ת:א א(ב:?) [מ]רה שלשתן
כתי כאחת · שמועתא אמרה כל חד וחד כתיב בפני עצמו · תני רובה רק לעת זקנה שלמה
שרה רוח הקדש ואמי ג' ספרי משלי וקה' ושי השירי .. ר' יוחנן אמ' שיר השירי כתי תחלה
וא"כ משלי ואח"כ קה' ומיייתי לה ר' יוחנן מדרך ארץ · כשאדם נער אומר דברי זמר הגדיל
אומ' דברי משלי הזקי אומ' דברי הבלי ר' ינאי חמוי דר' (מ)א(מ)א(ר:?) הכל (ת:?) מודי
שקהלת בסוף אמרה ·

<א,א,א> ר' אליעזר בר אבינא משום ר' אחא ורבנן · ר' אליעזר בר אבינא אומ' בשם ר' אחא
וידבר ג' אלפי משל על כל דבר ו(ד)בר · ויהי שירו חמשה ואלף · אלף וה' טעמי (על כל משל
ומשל) (261ב) אלף וחמשי טעמי בכל דבר ודבר · ורבנן אמרין וידבר ג' אלפי משל על כל משי
ומשל · ויהי שירו חמשה ואלף · אלף וה' טעמי על כל משל ומשל · ויהי משלו אין כתוב כאן
אלא ויהי שירו · חמשה ואלף שירו של משל · טעמיה דמלתה טעמי דמתלא אמ"ר שמואל בר
נחמן חזרנו על כל ספר משלות ולא מצינו שכתו' בו אלא שמונה מאות וששה פסוקי ואת אמ'
ג' אלפי משלות אלא שאין לך כל פסוק ופסוק שאין בו ב'ג' [טעמי] כגון נזם זהב וחלי כ(ל)ת[ם]
כתם נזם זהב באף חזיר · אל תתהדר לפני מלך וגו' אין צריך לומ' אל תשב · תשב אין צריך
לומר שלא תדבר ... תנינן אמ"ר עקיבא חס ושלו' לא נחלק אדם מישראל על שיר השירי שלא

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

תטמא את הידים שאין העולם כדי כיום שניתנה בו שיר השירי למה שכל הכתובי קודש ושיר השירי קדש קדשי ועל מה נחלקו לא נחלקו אלא על קהלת אמ"ר יוחנן בי ר' יהושע בן חמיו של ר' עקיב' כדברי בן עזאי כך נחלקו וכך גרמו · ר' אלעזר בן עזריה עבד ליה מתלא · לאחד שהולך סאה של ח(ני)טין אצל הנחתום (אמל) א"ל הוצא לי מ(ו)[מ]נה קמח ועשה לי ממנה גלוסקין וסלת לי ממנה אחת כך ב?תר? כל (חכמתיה) חכמתיה דשלמה לא סילת אלא שיר השירי לישראל ·· שיר השירי המשובח שבשירי · המעולה (262א) שבשירי המסולסלת שבשירי · נאמי שירים ושבח למי שעשאנו שירי בעולי · הא מדאמ?ר? הכתוב הילילו שירות היכל דהיכלא · ד"א שיר השירי המשובח שבשירי המעולי שבשירי המסולסלת שבשירי למי שעשאנו שירי בעולם הא (ב)[מ]דאמר הכתו' יי בדד ינחנו ואין עמו א"נ · ר' יוחנן אמר משום ר' אחא משום ר' שמעון בר אבא נאמר שירי ושבח למי שהוא עתיד להשרות עלינו רוח הקדש נאמי לפניו שירי הרבה ·· בכל השירי או הוא מקלסן או הם מקלסי אותו · בשירת הים הן מקלסין אותו ·· (ב?)[כ]דכתי' זה אלי וענוהו · ובשירת משה הוא מקלסן ירכיבהו על במותי ארץ · ברם הכא הוא מקלסן והן מקלסין אותו הוא מקלסן הנך יפה רעייתי · והן מק"א הנך יפה דודי אף נעים · ר' שמעון בשם ר' חנין דציפורין אמר שיר כפול · ר' סימון אמר כפול ומוכפל ר' לוי אמר כנגד שנות אבות וי' הדברות נאמר[ה] · מנין · ש"ר תק"י · ואי ת[י]מר דאית בהון יתיר צא מהן שני רעבון שאינן עולין מן המנין דאמ' ר' חנין ור' לוי בשם ר' יוחנן כל מקום שנגלה ונאמר במגלה זו במלך שלמה (שהשלום) שלמה הכ"מ במלך סתם בנק[י]בות הכתוב מדבר (ו)[ר]בנן אמרי כל מקום שני במלך שלמה במלך שהשלום שלו במלך סתם בכנסת ישראל הכ"מ הוא דרשינן? שיר השירי אש"ל ··

<א,ב,א> (262ב) ישקני מנשיקות פיהו · היכן נאמ' ר' יוחנן בר (ו)[פ]א אמ' בים נאמרה · הא מה דאמר לסוסתי ברכבי פ?ר?עה דימיתך רעיתי · ר' יוהדה בר' סימון אמ' בסיני נאמר' שני שיר השירי שיר הישרי שאמרוה ישרים בסיני · הד"א הכתוב יצפון לישרים תושיה ר' יצחק אמ' בים נאמי · שיר השירים שיר שאמרו אותה הישרי השוררי המד"א הכתו' קדמו שרי אחר נוגנים · תני משום ר' נתן · הקב"ה בכבוד גדולתו אמר(ו)[ן/ך?](ה) שני שיר השירי אשר לשלמי למלך שהשלום שלו · רבן גמליאל אומ' מלאכי השרת אמרוה שני שיר השירי שאמרוה שרים של מעלה · ר' יוחנן אמ' בסיני נאמי שני ישקני מני"פ ר' מאיר אומ' באהל מועד נאמי ומייתי לה ר' מאיר מהדין קרא עורי צפון ובואי תימן עורי צפון זו עולם שנשח(ת)[ט]ת

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

בצפון ובואי תימן אלו שלמי שנשחטי בדרום · הפיחי גני זה אהל מועד · יזלו בשמיו זה קטרת ה'ס?מים יבא דודי לגנו זה השכינה ויאכל פרי מגדיו אלו הקרבנות ·

<א,ב,ג> ד"א ישקני מנ"פ · אמר ר' יוחנן מלאך היה מוציא הדבור מלפני הב"ה על כל דבור ודבור ומחזירו על כל אחד ואחד מישראל ואומר לו מקבל את עליך את הדבר הזה כך וכך דינין יש בו · כך וכך עונשין יש בו · וכך וכך גזירות יש בו · וכך וכך קלים וחמוריי וכך מתן שכר יש בו והיה הישראל אומר לו הן והמלאך חוזר ואומי מקבל אתה אלהותו של הב"ה ואומי לו הן מיד נושקו על פיו · הה"ד אתה (א263) הראית לדעת כי יי הוא האלהי ע"י שלי(ה)[ח] · ורבנן אמריי הדבור עצמו היה מחזיר על כל אחד ואחד מישראל ואמר לו מקבל אתה עליך · כך וכך מצות יש בו · כך וכך דינין כך וכך עונשיי כך וכך גזירות כך וכך קלין וחמורין יש בו כך וכך מתן שכר יש בו והוא אמר לו הן וחוזר הדבור ואומי לו מקבל אתה עליך אלהותו של הב"ה ואומי לו הן מיד הדבור נושקו על פיו לארקולואן בן הדסה ולמדו התורה הה"ד פן תשכח את הדבריי אשר ראו עיניך · דבריי שראו עיניך · ר' יהושע בן לוי ורבנן · ר' יהושע בן לוי אמר שני דברות שמעו ישראל מפי הגבורה אנכי ולא יהיה לך הה"ד ישקני מנשיקות פ'הו ולא כל הנשיקות · ורבנן אמרי כל הדברות שמעו ישראל מפי הקב"ה · ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי טעמון דרבנן כתי' ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמע · ברם אנכי ולא יהיה לא דבר עמנו משה ·

<א,ב,ג> ר' יוחנן פתר קרא בישראל בשעה שבאו להר סיני משל למלך שהיה מבקש לישא אשה בת טובים ובת גניסיאה שלח אצלה שליח ואמר ל(ה)[ה] אינני כדאית לשפחתו אבל רצוני לשמוע מתוך פיו כיון שחזר אותו שליח אל המלך היו פניו שוחקות ושיחותיו אינן נשמעות למלך · המלך שהיה פקח אמר זה פניו שוחקות דומה שקבלה עליו · ושיחותיו אינן נשמעות דומה לי שאמרה רצוני לשמוע מפיו · (ב263) כך ישראל היא בת טובים השליח זה משה · המלך זה הב"ה · בשעה ההיא וישב משה את דברי העם אל יי אלא ע"י שנאמ' הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך ויגד משה (ה) · [את] (אלה) דברי (יי) העם אל יי · אמר לו כך טבעו אמר ושמעון לינוקא מה דהו?א? בעי · אמ"ר פנחס בשם ר' לוי אמר מתלא דנכית ליה חיויא חבלא מ?דח?ייל ליה · כך אמר משה אתמול על שאמר לו והן לא יאמינו לי נטלתי את שלי מתחת ידיהן עכשיו מה אני עושה להן · תני ר' שמעון בן יוחאי כך טבעו ואמרו רצוננו לראות את מלכינו · ר' פנחס בשם ר' לוי אמ' גלוי וידוע היה לפני מי שאמ' והיה העולם

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

שעתיד להמיר את כבודו באחר שני וימירו כבודם · שלא יהו אומרי' אלו הראנו את גודלו ואת כבודו אין אנו מאמין[ני'] לו לקיים מה שני ואל תבא במשפט את עבדך ...

<א,ב,ד> ר' יודן בשם ר' יודה בר סימון ור' יהודה ור' נחמיה · ר' יהודה אומי' בשעה ששמעו יש?אל אנכי יי אלהי נתקע תלמוד תורה בל?ב? והיו למדין ולא היו מש?כ?חין · באו להם אצל משה אמרו לו רבנו משה העשה אתה פרוזביון שליח ב[י]נותינו שני דבר אתה עמנו ונשמ[ע] (עה) ועתה למה נמות ומה הנאה יש באבידה שלנו · חזרו להיות למדין ושכחין אמרו מה · משה בשר ודם עובר אף תלמודו עובר בידו · חזרו ובאו להם אצל משה · אמרו לו (264א)

משה רבנו לואי יגלה לנו פעם שניה · לואי ישקני מנשיקות ?פ?יהו · לואי יתקע תורה בלבנו כמ[ו]([ה]) שהיה אמר להם אין זו עכשיו אבל לע"ל היא שני ונתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתבנה · ר' נחמיה אומר בשעה ששמע ישראל לא יהיה לך נעקר יצר רע מלבם · באו אצל משה אמרו לו רבינו העשה אתה פרו[ו]([ז])ביון שני ([ד]ב[ר] אתה עמנו ונשמ[ע] · ועתה למה נמות ומה הננייה יש באבידה שלנו מיד חזר יצר הרע למקומו · וחזרו אל משה ואמרו לו רבינו לואי יגלה לנו פעם שניה לואי ישק' מנ"פ כמו שהיה בראשונה · אמ' להם אין זו עכשיו אבל לעתיד לבא היא שני והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר · וכן יהי רצון ...

<א,ב,ה> ר' אלעזר ואמרי לה ר' אלעזר ור' יוסי בר חנינה ור' יצחק ורבנן ר' אלעזר אומי' למלך שהיה לו מרתף של יין בא אחד אורח ראשון מזג לו את הכוס ונתן לו · בא השני ונתן לו את הכוס ומזג לו · כיון שבא בנו של מלך נתן לו את המרתף כ[ו]([ל/ול?]) כך אדם הראשון נצטוה על שש מצות הה"ד ויצו יי אלהים על האדם · ויצו · אמ"ר לוי אין ויצו אלא ע"ז המד"א כי הואיל הלך אחרי צו יי · זו קללת השם שני ונוקב שם יי מות יומת · אלהי אלו הדיינים שני עד האלהי יבא דבר שניהם · על האדם · זה שפכות (264ב) דמי' שני שופך דם האדם · לאמר · ?זה גלוי עריות שני הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו · מכל עץ הגן · על הגזל דכתיב המן העץ אשר צויתך · נח נתוסף לו אבר מן החי דכתי' אך בשר בנפשו · אברה' על המלה יצחק חנכה לשמונה · יעקב על גיד הנשה שני על כן לא יאכלו ב"י את גיד הנשה יהודה על יבמה · שני ויאמר יהודה לאונן · בא אל אשת אחיך ויבם אותה · אבל (אתו) · את מ[ו]([א])תים ושמונה מצות עשה וש"ה מצות לא תעשה · ר' יוסי בר חנינה למלך שהיה מחלק אספוניות ללגיונותיו על ידי דוכסין ואיפכרין וא[י]סטרטלין כיון שבא בנו נתן לו מיד ליד .. ר' יצחק אמר למלך שהיה אוכל איפסטלין כיון שבא בנו נתן לו מיד ליד · רבנן אמרי למלך שהיה אוכל חתיכות · כיון שבא בנו נתן לו מיד ליד .. ויש אומרי' שגמעה לתוך

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

פיו ונתן לו שני כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה .. אמר ר' עזריה מצינו שנפשו של אהרון לא ניטלה אלא בנשיקה . הה"ד ויעל אהרן הכהן אל הר ההר ע"פ יי וימות שם .. נפשו של משה מנין דכתי' וימ(ש)[ת] שם משה עבד יי ע"פ יי .. מרים מנין שני ותמת שם מרים . מה שם האמור שם על פי יי אף כאן כן . אלא שגנאי לפרשו . (א265) שאר כל הצדיקי מנין שני ישקני מנשי' פ[י]הו . אם עסקת בדברי תורה ששפתותיך מתנשקות (ס[ו]ף) סוף שהכל מנשקוי על פיך . ד"א ישקני יזיינני יטהרני ידבקני ישקני . יזיינני . כמד"א נושקי קשת מימינים ומשמאילים אמ"ר שמואל בר נחמני למה נמשלו דברי תורה לזיין לומי לך מה הזיין הזה מתקיים על בעליו בשעת מל(מ?)חמה כך ד"ת מתקיימי עם מי שהוא עמל ב?ה?ם כל צרכן .. ר' הונא בר אחא מיייתי לה מן הכא דכתי' רוממות אל בגרונום וחרב פ"ב שהיא אוכלת מבי צדדיה . נותנת חיים בעולם הזה . וחיים לעולם הבא .

<א,ב,ו> ר' שמעון בן חלפתא ור' בשם ר' שמואל בר נחמן . דכתי' כבשי ללבושך כבושים כתי' בשע?ה? שתלמידך קטנים תהיה מכבש להם דברי (א:ר:?) . (?:[ת]?) וורה הגדילו ונעשו (?:) ת"ח ת(ח?)ה[ה]יה מגלה להם סתרי תורה . תני ר' שמעון בן יוחאי ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם . מה שימה זו אינה נגלת לכל אדם כך ד"ת אין מגלין אותם לכל אדם . ר' חוניא בעי ור' חמא בר עוקבא מקשי אם לחפליגו אתה מבקש היה לו להפליגו מחמשת הכרעות שבתורה ואלו הן .. שאת . אחר . מ:ח:ר . משוקדים . וקם . הלא אם תטיב שאת . או שאת אם לא תטיב וכו' א"ר תנחומא אית לי חורי ובני יעקב (ב265) באו מן השדה (כשמעם . או כשמעם באו מן השדה .. אמ"ר יצחק כתי' ואותי צוה יי מהו ואותי צוה יי יש דברי שאמי לי בני לבן עצמי . ויש דברי שאמי לי לאמר אליכם . אמ"ר אילא יש דברי שמשיקי אותם ע"פ . כיצד כתו' אחד אומי בלבי צפנתי אמרתיך למען לא אחטא לך וכתו' אחר אומי בשפתי ספרתי כל משפטי (פי[כ]?) צדקך כיצד יתקיימו שני כתובי הללו . אלא כל זמן שהיה עירא היאירי קיים רבו של דוד בלבי צפנתי אמרתיך כיון שנסתלק בשפתי ספרתי כל משפטי צדקיך . כך כל זמן שאתה יושב ודורש לפני גדולים ממך בתורה . בלבי צפנתי אמרתיך ובשעה שנתנו ל(ר:?)ך] רשות בש(מ:?)פ[תי (נ:?)ס]כמ"פ

<א,ב,ח> כי טובי דודיך מיין . נמשלו דברי תורה כמי' כיין' כשמן כדבש וכחלב . כמים . שני הוי כל צמא לכו למים . מה מים מסוף העולם ועד סופו כך ד"ת כן . שני ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים . מה מים חיים לעולם שני מעיין גנים באר מים חיים . כך ד"ת חיים לעולם . שני כי חיים הם למוצאיהם וכתו' לכו שברו ואכולו .. מה מים מן השמי' שני לקול תתי המון

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ה)

מים בשמי · כך ד"ת נ(כ?) [ת]נו מן השמים שני אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם · מה המים נתנו בקולי קולות שני קול יי על המים · כך ד"ת · (א266) שני ויהי ביום הג' בהיות הבקר ויהי קולות וברקיי · מה המים משיבין את הנפש שני ויבקע אלהי את המכתש(ת) אשר בלחי וישת מן המים ותשב רוחו אליו כך ד"ת משיבין את הנפש שני תורת יי תמימה משיבת נפש · מה המים מטהרי הטמאין(ן) [ם] מטומאתן שני וזרקתי עליכם מים טהורי וטהר(ם) [ת]ם · כך דברי (ו) [ת]ורה מטהרי את הטמאים שני אמרות יי אמרות טהורות · מה המים מטהרי את הגוף שני ורחץ את בשרו במים · כך ד"ת מטהרין את הגוף שני צרופה אמרתך מאד · מה המים מכסין ערותו של ים שני כמים לים מכסים · כך דברי תורה מכסי ערותן של ישראל שני ועל כל פשעי תכסה אהבה · מה המים יורדי טיפין טיפי ונעשי נחלים נחלים כך ד"ת אדם למד היום שתי הלכות ולמחר שתי ה?לכות עד שנעשה כנחל נובע · מה המים אם אין אדם צמא אינן עריבין בגופו · כך ד"ת אם אין אדם עיף בהם אינן עריבין בגופו מה המים (עריבין) מניחין מקום גבוה והולכים למקום נמוך · כך ד"ת מניחין מי שדעתו גבוהה עליו והולכין ומ[נ]דבקיין במי שדעתו נמוכה עליו · מה המים אינן מתקיימין לא בכלי כסף ולא בכלי זהב אלא בפחות שבכלים כך [כך ד"ת אינן מתקיימין אלא מי שעושה עצמו ככלי חרס מה המים אין הגדול מתבייש לומי לקטן השקני מים כך ד"ת] אין הגדול מתבייש לומי לקטן למדני פרק אחד או פסוק אחד ואפילו אות אחת · (ב266) מה המים אין אדם יודע לשוט בהם סוף שהוא נטבע ומתבלע · כך דברי תורה אין אדם יודע לשוט בהם ולהורות להן סוף שהוא מתב(ע) [ל]ע · אמ"ר אבינא דקיסרי מה המים נמשכים לגנות ולפרדסים ולבתי כסאות ומרחצאות יכול אף ד"ת כן ת"ל כי ישרי דרכי יי · אמ"ר חמא בר עוקבא מה המים מגדלין את הצמחים · כך ד"ת מגדלין את מי שהוא עמל בהן כל צורכן · אי מה המים נבאשין ומחמין בקנקן · יכל אף ד"ת כן · ת"ל יין · מה היין כל זמן שהוא מתישן בתוך הקנקן הוא מש?ת?בח · כן ד"ת כל זמן שהם מתישנין בגופו של אדם הן מש(ט) [ת]בחין ועולין לגדולה · אי מה המים אינן משמחין יכל אף ד"ת כן ת"ל יין מה היין משמח דכתי ויין ישמח לבב אנוש · כך ד"ת משמחין את הלב דכתי פקודי יי ישרי משמחי לב · אי מה היין פעמים שהוא רע לראש ולגוף · יכול אף ד"ת כן · ת"ל שמן · מה השמן מעדן את הגוף כלו כך ד"ת מעדנין שני נר לרגלי דבריך אי מה השמן מר בת?ח?לתו וסופו מתמתק יכול אף דברי תורה כן · ת"ל דבש מה הדבש מתוק אף ד"ת מתוקי שני ומתוקי מדבש אי מה דבש יש בו קצריים אף דברי תורה כן ת"ל חלב · מה חלב נקי אף ד"ת נקיים דכתיב לא יערכנה זהב

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

וזכוכי(כ)[ת] · אי מה חלב תפל יכול אף דברי תורה כן · ת"ל דבש וחלב ·· (א267) מה חלב
ודבש כשהם מעורבין זה עם זה אינן מזיקין ל:ג'ו'ף אף ד"ת שני רפאות תהי לשריף · כי חיים
?ה:ם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא ·· ד"א כי טובים דודיך מיין דודיך אלו ישראל מיין אלו
אומות העולם יי עשרה נ' חמשים הרי עי' אומי' העולם ללמדך שחביבין ישראל לפני הב"ה יותר
מע' אומות ·

<א,ג,ב> שמן תורק שמך · מה שמן זה מר בתחלתו ומתוק בסופו כך ישראל · והיה ראשיתך
מצער ואחריתך ישגה מאד ·· מה שמן זה אינו משתבח אלא ע"י כתי(ת:?)ש[ה] כך ישראל אינן
עושין ?ת:ש(ו)ב[ה] אלא ע"י יסורין ·· מה שמן זה אינו מתערב בשאר כל המשקין כך ישראל
אינן מתערבי' באומות העולם שכן הכתיב משה להם לא תתחתן בם ·· מה שמן זה כוס מלא
אינו מזדייף בשאר כל המשקי' · כך דברי תורה אינן מזדייפין בדברי ליצנות · מה שמן זה כוס
מלא ונותן לתוכו טפ:ה? של מים ויצאה כנגדה טפה של שמן · כך אם נכנס דבר תורה ללב
יוצא כנגדה דבר ליצנות · נכנס דבר ליצנות ללב יוצא כנגדו דבר תורה ·· מ:ה? שמן זה מביא
אורה לעולם · כך היו ישראל אורה לעולם שני והלכו עמי' לאורך ·· מה שמן זה עליון על כל
המשקין כך היו ישראל עליונים על כל האומי' שני ונתנדך יי אלהיך עליון על כל גויי הארץ · מה
שמן זה אין לו (ב267) בת קול · כך ישראל אין ל:(ו)ה[?]? בת קול בעולם הזה אבל לע"ה? כתי
ושפלת מארץ תדברי ·

<א,ד,א> משכני אחריך נרוצה · אמ"ר מאיר בשעה שעמדו ישראל · על ה"ס לקבל את התורה
אמר להם הב"ה איני נותן לכם את התורה א:ם? לא תתנו [לי] ערבים שתקיימו אותה · אמרו
לפניו רבנו ש"ע אבותנו ערבים לנו אמר להם אבותכם צריכים ערבים מלה"ד לאחד שהלך
ללות מן המלך · א"ל המלך הבא לי ערב ואני מלוה לך · הביא לו אחר אמר לו עדיין ע:ר?בך
ערבה צריך · כיון שהביא לו ערב איקונוס אמ' לו תדע לך כי מפני זה אני מלוה לך · כך שעמדו
בשעה ישראל על ה"ס לקבל התורה אמר להם הב"ה אינני נותנה לכם עד שתביאו לי ערבי'
[שאתם מקיימין] אותה אמרו לפניו רבו' ש"ע אבותי' עורבי' אותנו · הרי אברה' אבי' אמר
להם מחויב ?ה:וא לי על ש:א:מי' יי אלהי' במה אדע כי אירשנה אמרו לפניו הרי יצחק אבינו
אמ' להם מחויב הוא לי על שאהב לעשו(ו)? שונאי שני ואת עשו שנאתי · אמרו לפניו הרי
יעקב אבינו אמר להם מחויב הוא לי על שאמר נסתרה דרכי יי · אמרו לפניו (ר[ה]שע) הרי

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

נביאינו עורבים אותנו אמר להם אף הם מחויבים לי שני והנביאי פשעו בי . וכת"י כשועלים
בחרבות אלא הביאו לי ערבים טובים ואני נותנה לכם . אמר' לפניו (רש"ע) (א268) רבו ש"ע
הרי בנינו עורביי אותנו מיד הביאו כל בניהם . אמ' לה' הב"ה אלו ודאי אני מקבל ועליהם אני
נותנה לכם הה"ד מפי עוללים ויונקי יס"ע ואין עוז אלא תורה שני יי עוז לע"י ובזמן שהלוח
נתבע ואין לו לשלם? מי נתפס עליו הוי אומ' הערב נתפס הה"ד ותשכח תורת אלהי' אשכח
בניך גם אני . אמ' ר' חייא גם אני כב יכל אף אני בש(י)כחה מי אומר בתורה לפני ברכו את יי
(המ?מ?) המבורך . לא היונקי הוי מרפיון התורה שבכם נתפסו בניכם . שני לשוא הכ[י]תי
את בניכם . כב יכל גם אני בשכחה מי יאמ' ברכו את יי המבורך לפיכך צרי' אדם להכניס בנו
לתור' וללמדו כדי שיאריך ימי' בעולם . הה"ד כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים ..
<א,ד,ח> נגילה ונשמחה בך תמן ת[נ]נין נשא אדם אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה
אינ'ו?ן? רשאי ליבטל . אמ' ר' אסי מעשה באשה אחת בצידן שהיית עם בעלה עשר שני ולא
ילדה . אתון קמיה דר' שמעון בן יוחאי אמרי ליה בעינן למשתבק די מן דא . אמר להון חייכון
כשם שנזדווגתם זה לזה מתוך מאכ(י?ד:?) [ל] ומשתה כך אין אתם מ[ת]פרשים אלא מתוך
מאכל ומשתה הלכו ועשו כדבריו ועשו י"ט וסעודה גדולה ושכרתו יותר מדאי . כשנתישבה
דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל חפץ טוב שיש (ב268) לי בבית טולי אות(י?י?) [ו] ולכי לבית
אביך . מה עשתה היא לאחר שישן . רמזה לעבדיה ולשפ?ח?ותיה ואמרה להם שאו אותנו
במטה וקחו אותנו והוליכוהו לבית אבא . בחצות הלילה ננער משנתו כיון דפג מחמריה אמר
לה בתי היכן אני אמר' לה בבית אבא . אמר לה מאי כן לבית אביך אמרה ליה לא כך אמרת
לי בערב כל חפץ טוב שיש לי בביתי טולי אותנו ולכי לבית אביך אין לי חפץ טוב בעולם יותר
ממך הלכו אצל ר' שמעון בן יוחאי ועמד ונתפלל עליהם ונפקדו . מה הב"ה פוקד עקרות . אף
הצדיקים פוקדין עקרות . והרי דברי ק"ו ומה אם בשר ודם על שאמר לבשר ודם שכמותו אין
לי חפץ טוב בעולם יותר ממך נפקדו ישראל שהם מחכים לישועתו של הב"ה בכל יום ואומרי'
אין לנו חפץ בעולם טוב ממנו על אכ"ו . הוי נגילה ונשמחה בך ..
<א,ד,ט> ד"א נגילה ונש"ב ר' אבין פתח זה היום עשה יי נגילה ונשמי' בו . אמ' ר' אבין אין
אנו יודעין במה לשמוח . אם ביום אם ב?ה?ב"ה עד שבא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך . בך
בהב"ה בך בשועתך . בך בתורתך בך ביראתך . אמ' ר' יצחק בך בכ"ב אותיות שכתבת לנו
בתורה . ב' שני' כ' עשרי' הרי בך ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<א,ה,ד> כאהלי קדר · מה אהלי קדר אעפ"י שנראין (א269) מבחוץ כעוריי ושחוריי
וסמרטוטים · מבפנים יש ל:ה?ם אבני טובות ומגליוי כך ת"ח אע"פ שה(ך)ם] נראי שחוריי
וכעוריי מבחוץ יש להם מבפני תורה ומשנה ומקר(א) [א] ומדרשות ואגדות ותוספתות · אי מה
אהל[י]קדר אינן צריכי תכבוסת יכול אף ישראל כן ת"ל כיריעות שלמה · מה השמלה הזאת
מתלכלכת ומתכבסת · כך ישראל א(ע)פ"פ שהם מתלכלכי בעונוי כל ימות השני · יום הכפוריי
בא ומכפר עליהם שני כי ביום הזה לכפר עליכם לטהר אתכם וכתתי אם יהיו חטא[י]כם כשני
וגוי ··

<א,ו,א> אל תראוני שאני שחרחרת ר' סימון פתח אל תלשן עבד אל אדונוי · נקראו ישראל
עבדי ונקראו הנביאי ע:עבדי נקראו ישראל עבדי שני כי לי ב"י עבדי ונקר' הנבי עבדי שני
אל עבדיו הנביאי · כך אמ' להם כנסת ישראל לנביאי אל תראוני שאני שחרחרת בשחרותי
אין לך מי שהיה מחבבני יותר ממשה · ועל ידי שאמ' שמעו נא (ח:?)ה]מורי נגזר עליו שלא
יכנס לארץ · (ד"א) אין לך שהיה אוהבני יותר מישעיהו · וע"י שאמ' אוי לי כי נדמתי ובתוך
עם טמא שפתים אנכי יושב · א"ל הב"ה ישעיה בנפשך אתה רשאי לומר כי איש טמא שפתים
אנכי (יושב) [ניחא] (אמ') שמא ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב · אתמהא · את חמי מה
כתתי תמן ויעף אלי אחד מן (ב269) ?ה?שרפים ובידו רצפה · מהו רצפה · רוץ רוץ אמ"ר שמואל
בר נחמן רוץ רוץ פ:ה · למי שאמ' דליטוריאה על בני · ודכותי(ת)ה] כתתי באליהו שני ויאמ'
קנא קנאתי ליי אלהי כי עזבו בריתך בני ישראל · אמ"ל הב"ה בריתי שמא בריתך אמ"ל
מזבחותיך הרסו אמ"ל מזבחותי שמא מזבחותיך · אמ' ליה ואת נביאיך הרגו בחרב אמ"ל
נביאי ומ:ה? איכפת לך · א"ל ואותר אני לבדי ויבקשו נפשי לקחתה את חמי מה כתתי תמן
ויבט והנה מראשותיו · עוגת רצפי וצפחת מים מאי עוגת רצפי א"ר שמואל בר נחמן רץ פה ·
רצוף פיו למי ש:א?ומי דילטוריאה על ישר' ר' יוחנן מייתי לה מן הדא משא דמשק הנה דמשק
· עזובת עדי ערוער מה זה עומד בדמשק ומזכיר ערוער והלא אין ערוער [אלא] בת:ח?ום מואב
· אלא · שס"ה בתי ע"ז היו בדמשק כמנן ימות החמה והיו עובדי כולם כל אחד ואחד יומו
והיה להם יום אחד שהיו חוזרים על כלם באותו היום ועובדין אותם וכלן עשו ישראל
אומוניא(ה) ועבדו אותם דכתיב ויוסיפו בני ישר' לעשות (כ:?)ה]רע ב(ט)ע]יני יי ויעבדו את
הבעלים ובאותה שעה שאמר אליהו על ישראל לשון הרע א"ל הב"ה אליהו עד שאתה מקטרג
את אלו בא וקטרג את אלו · הה"ד לך שוב לדרכך מדברה דמשק · (א270) דילמא ר' אבהו

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

וריש לקיש הוון עללין לחדא מדינתא דקיסריין אי"ל ר' אבהו לריש לקיש מהנן עלין למדינתא
אי"ל דחירופיה וגידופיה · נחת ליה ר' שמעון בן לקיש מן עילוי חמריה וספח חל(ה)א] ויהב
בפומים אי"ל מהו כן · אי"ל אין הב"ה רוצה במי שהוא אומי דילטוריאה על ישראל ··
<א,ו,ג> ששזפתני הש?מ?ש · אמ"ר יצחק בקרתני בשפחה אחת כושית שירדה למלאת מן
העין היא וחברתה · אמר' לחברתה חברתי למ(ה)ח]ר אדוני מגרש את אשתו ונוטלני לאשה
אמרה לה למה · אמ"ל מפני שראה ידיה מפוחמות שעה אחת · אמרה לה אי שוטה שבעולם
ישמעו אזניך מה שפיך מדבר · ומה אם אשתו שהיא חביבה עליו ביותר את אומרת כי מפני
שראה ידיה מפוחמות שעה אחת רוצה לגרשה את שכלך מכוערת ומפוחמי על אכ"ו שאת
שחורה ממעי אמך כל ימיך כך לפי שאומות העולם מונין לישראל ואומרי להם אומה זו
המירו כבודם שני וימירו כבודם בתבנית שור · אומי להם (ל)ישראל אם אנו לשעה כך
נתחייבנו אתם [על] אכ"ו ·· ועו' אומי להם למה אנחנו דומין לבן מלכים שיצא למדברה של
עיר · וקפחתו חמה על ראשו ונתכרכמו פניו ונכנס למדינה ולקה מעט מים מן המרחץ ורחץ עד
שנתלבן גופו וחזר ליופיו כשהיה · (ב270) כך אנו אם שמשא של ע"ז (ש)שזפתנו הרי אנו חוזרי
לכשהיינו · אבל אתם שזופין ממעי אמכם · עד שאתם במעי אמכם אתם עובדי' לע"ז כיצד ·
בזמן (בזמן) שהאשה מעוברת נכנסת לע"ז שלה והיא כורעת ומשתהוה לע"ז היא ובנה ··

<א,ט,א> לסוסתי ברכבי פרעי ד'ר'ש' ר' פפייס והוא באחד ומי ישיבנו · דן יחידי לכל באי
ה]עולם ואין להשיב על דבריו · אי"ל ר' עקיב' דייך פפייס · מה אני מקיים והוא באחד ומי
ישיבנו שלא להשיב על דברי מי שאמי והיה העולם לפי שהכל באמי והכל בדין שכן כתי'
ואראה את יי יושב ע"כ רם ונשא · אמ"ר סימון כסא שהוא מפריש בין מיתה לחיים · וכל
צבא השמים עומדי עליו ממינו ומשמי · וכי יש שמאל למעלה והלא הכל ימין שני ימינך יי
נא"ב ימי' יי ומה ת"ל ממינו ומשמי אלא אלו מ]מינים ואלו משמי' אלו מכריעים לכף זכות ·
ואלו מכריע?עים לכ"ח ·· ר' יוחנן בשם ר' אחא מייתי לה מן חדא ואמת הדבר וצבא גדול ·
אימתי הדבר אמת · כשהצבא נעשה גדול דכתי' ויי אלהי' אמת · מהו אמת אמ"ר אבין שהוא
אלהי' חיים ומלך עולם אמ"ר אלעזר כל מקום שני ויי כב יכול הוא ובית דינו · ובנין אב
שבכולם ויי דבר עליך רעה זה בנין אב שבכולם ויי דבר אליך רעה (א271) זה בנין אב שבכלם
ומה מקיים ר' אלעזר להדין קריי(א?)ה] דר' פפייס והוא באחד ומי ישיבנו אלא הוא חותם
יחידי של הב"ה אמ"ת · ר' ביבי בשם ר' (אבון) ראובן אמר אמ"ת אליף מ"ם תי"ו שני אבל

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

אגיד את הרשום בכתב אמת · אם אמת למה רשום · ואם רשוי למה אמי אלא עד שלא נתח:ת:ם גז"ד רשום משנתחתם גז"ד אמ"ת אמי ריש לקיש ולמה הוא אמת · אל"ף בראש האותיות מ"ם באמצע תי"ו בסוף · אני ראשו ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי אני ראשו שלא קבלתי מלכותי מאחר · ואני אחרון שאיני מוסרה לאחר שאינו בעולם ומבלעדי אין אלהים שאין לי (שלי) שני ·

<א,ט,ב> דרש ר' פייס הן האדם היה כאחד ממנו כיחידו ש"ע א"ל ר' עקיבה דייך פייס א"ל ומה אתה מקיים היה כאחי ממנו אמר ליה כאחי ממלאכי השרת · וחכמי אמרי לא כד"ז ולא כד"ז אלא מלמד שנתן הב"ה לפניו ב' דרכי דרך החיים ודרך המות ובירר לו דרך המות והניח דרך החיים

<א,ט,ד> לסוסתי ברכבי פרע' · דרש ר' פייס לססתי אמי הב"ה כשם ששתי על המצריים לאבדן בים כך ששתי לאבד שונא? איה' ש"י ומי גרם להם להנצל מ'מנ' ומשמאלם · מימיני בזכות התורה שהן עתידי לקבל מימינו של הב"ה שני אש דת למו · ומשמאלם זו מזוזה · ד"א מימינם זו ק?ר?ש ומשמאלם זו תפלה · (271ב) דמיתוך רעייתי אמ"ר יוחנן מהו רעייתי · מפרנסתי הן שריעו אותי בב' תמידי בכל יום הה"ד את הכב(ש) א תב"ה דאמ"ר יהודה בר סימון שני תמידי היו ישראל מקריבי בכל יום אחי בשחרי ואי בין העי של שחי היה קרב על עבירו שעשו בלילה ושל בין העי היה קרב על עבירו שעשו (בין העי) ביום ?מ"מ לא היה לן ברושלם ובידו עון לקיי מאי דכתי צדק ילין בה · ד"א רעייתי רבן אמי רעייתא דעלמא שקבלו תורתא שאלו לא קבלו תורתא הייתי מחזיר עולמי לתוהו ובוהו דאמר הונא משמי דר' אחא · מאי דכתי נמוגים ארץ וכל יושביה אנכי תכנתי עמודיה סלה · אלולי שקבלו ישרי א"ה ושעמדו לפני ה"ס ואמרו כל אשר דבר יי נעשה ונשמע וכבר היה העולם מתמוגג והולך לתוהו ובהו ומי בישים העו' אנכי תכנתי עמודי סלה · בזכות אנכי יי אלהיך תכנתי עמודיה סלה ·

<א,ט,ה> דמיתוך רעייתי אמי ר' אלעזר בר' יוסי בן זמרא(א) [ה] לבת מלכי שנשב[י]ת והיה אביה עומדת לפדותה והיתה רומזת לשבאים ואומרת להם לכם אני · ושלכם אני ואחריכם אני אמר לה אביה מה את סבורה שאין בי כח לפדות(ה) [ך] · דומה כמו דוממי בשתיקה · כך בשעה שהיו ישרי חונני על הים היו ישראל רומזים למצריי מפחד:ם? ואומרי להם אנו שלכם ולכם אנו ואחריכם אנו הולכים · (272א) אמי להם הב"ה מה אתם סבורי שאין בי כח לפדותכם דומו לסוסים נקבות דמיתוך · שתקתיך הה"ד יי ילחם לכם ואתם ת?חר:ישון ·

<א,יג,א> צרור המור דודי לי · מהו צרור המור ר' עזרי בשם ר' יהודה ב"ר סימון פתר קרייה באברי אבי צרור המור זה אברה' מה המור הזה ראש לכל מיני בשמי כן אברה' ראש

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

לכל הצדיקי · מה המור הזה אינו מפיח (אורו) [ריחו] אלא באור כך אברה' אבי לא הודיע מעשיו אלא בכבשן האש · מה המור הזה כל מי שהוא תופשו ידיו · מתמרמות כך אברה' אבי ממדד עצמו ומסגף עצמו ליסורים · בין שדי ילין שהיה מותאם בין שכניה למלאך שני וירא ו[ני]רץ ויר[?א:] בשכניה וירא במלאך ·

<א,יד,א> · אשכול הכפר דודי לי · אשכול · זה אברה' · הכפר זה יצחק שנכפת ונקרב ע"ג המזבח כאשכול שהוא מכפר על עונו(ה)[ת]יה' של יישראל · בכרמי עין גדי זה יעקב אבי שנכנס בכלומו אצל אביו ולבש עור גדיים ונטל את הברכות שהם עולם ר' הונא בשי' ר' אחא אמ' אין לה לא(ש)ה [חביב] יותר מצרור הבושם היכן מלינה אותו בין שדיה · ר' הונא אמ' בשם ר' שמעון אמר' כנסת ישראל לפני הב"ה רבו' ש"ע הצרתה למצריי בבכוריהם והמרת להם בנפשם · ולי בין שדי ילין · הא כיצד היה המצרי אומ' לישראל הטמן לי בכור זה בין בניך והיה נוטלו ומטמינו והמלאך נכנס ונוגפו ולי בין שדי ילין

<א,יד,ב> (272ב) אמ"ר ברכיה אמ' ישראל לפני הב"ה רבו' של עולם בשעה שאתה (ל) מ[ני]צר לי · דודי לי אתה נעשה דודי ורואה אי זהו אדם גדול שיש בי שיכל לומ' למדת הדין די ואתה נוטלו וממשכנם בעדי הה"ד אשכל הכפר · מהו אשכל איש שהכל בו מקרא ומשנה תלמוד והלכות ואגדות ותוספות · הכפר שמכפר על עונותיהם של ישראל · בכרמי עין גדי · אלו אבות העולם שנמשכו אחריך כגדיים · ונטלו הברכו' שהן עין העולם ·

<א,יד,ג> בכרמי עין גדי · בזכות אותן התנאים שהתנה עם אברה' אבינו בין הבתרים שני ביום ההוא כרת יי את אברם' ברית · הכתו' מדבר באברה' אבינו שני אחר הדברי' האלה · ר' לוי בשם ר' חמא בר חני אמ' הרהורי דברי' היו שם · מי הרהר אברהם הרהר שאמ' רבו' ש"ע כרתה ברית עם נח שאין אתה מכלה זרעו מן העולם · ועמדתי אני וסגלתי מעשים טובי לפניך ודחתה ברית לבריתו שמא יעמוד אחר ויסגל מצות ומעשי' טובי לפניך יותר ממני וידחה בריתו לבריתו · א"ל אל תירא אברם אנוכי מג"ל · מנח לא העמדתי מגנים ושליטים וצדיקי ולא עו' אלא שבניך באים לידי עבירו' ומעשי' רעי' ואני רואה אי זה אדם גדול שבהם שיכל לומר למדת הדין דיי ואני נוטלו וממשכנו באדם שני אשכל · איש שהכל בו · מקרא ומשנה תלמוד הלכות תוספות ואגדות · הכפר שמכפר עונותיה' של ישראל בכרמי עין גדי אני נוטלו וממשכנו באדם ·

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<א,טו,ב> עיניך יונים · עיניך אלו הן סנהדרי שהן עינים לעדה · כד"א ואם מעיני העדה ·
רמ"ח אברים (273א) יש באדם וכלן אינן הולכי וחוזרי אלא אחר העינים · כך אין ישרי
יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרי שבהם · יונים · מה היונה הזאת תמה כך ישראל תמימי שני
תמי תהיה עם י"א · מה יונה זו נאה בהליכתה אף ישראל נעים בהליכתה: תן שהם עולים
בפעמים רגלים · מה י"ז מצויינת · כך ישרי מצויינים בתגלחת במילה בציצית · מה י"ז
צנועה כך ישרי צנועי מה יונה זו פושטת צוראה לשחיטה · כך ישרי שני כי עליך הורגנו כל
היום · מה י"ז מכפרת על בעלה כך ישראל מכפרין על אומי העולם דאמי ר' פנחס כל אותן עי
פרי שהיו ישראל מקריבי ב: חג כנגד עי אומות (העולם) כד. > שלא יצדה העולם מהם ·
הה"ד תחת אהבתי ישטנוני ואני תפילה · מה י"ז משעה שהיא מכרת את בין זוגה עוד אינה
ממירה אותו באחר · כך ישר(א) [אל] משעי שהכירו להב"ה עוד לא המירוהו באחר · מה י"ז
נכנסת לקינה ומכרת קינה ושופכה וגזליה ואפרוחיה וחלונותיה · כך הן ג' שורות של תלמידי
חכמי כשהן יושבי לפניה כל א' ואח' מכיר מקומו · מה י"ז אע"פ שאתה נוטל אפרוחיה
מתחתיה אינה מנחת שופכה לעולם · כך ישראל אע"פ שחרב בית המקדש לא בטלו ישראל
פעמים רגלים · מה יונה זו מחדשת לה בכל חדש וחדש גרן · כך ישראל מפרשי ד"ת בכל חדש
(273ב) תורה ומצות ומעשי טובי · (מה י"ז מחדשת לה בכל חדש וחדש גרן) מה י"ז שוגרת
רוגליות הרבה וחוזרת לשופכה · כך ישי הה"ד יחרדו כציפור ממצרי זה דור המדבר · וכיונה
מארץ אשור · אלו יי השבטי · ואלו ואלו והושבתים על בתיהם נאם יי ·
<א,טו,ד> עיניך יונים · כיונים דגמה דידך דמיא להדא יונה · מה יונה זו הביאה אור(ה) [ה]
לעולם בימי נח הה"ד ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף ב: פ: י: ה? · מהו טרף
קטיל · כד"א טרף טרף יוסף

<א,טז,א> הנך יפה דודי ר' אבהו ור' חנינה ר' אמי הוא ק[י]ל: יסה בלשו' כפול הנך יפה
רעייתי הנך יפה · שאם בקש לעשות אומה אחרת >.. פה ממנה הוא יכ[ו]ל והיא ק[י]לסתו
בלשו' (פפוט) פשוט · הנך יפה דודי אף נעים · שאם בקשה להחליף אלוה אחר אינה יכולה ·
אמ"ר(ר) [ל] ר' חנינא אף היא קילסתו בלשו' כפול · הנך יפה דודי אף נעים · אמרי לפניו רבונו
ש"ע אף שאתה מביא עלי נעים הוא · למה שאתה מחזיר: רני ומביאני למוטב ·

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ב,א,א> אני חבצלת השרון אמר' כנסת ישראל · אני הוא שח[ני]בבני משאר אומות העולם חבצלת · שעשיתי לו צל ע"י בצלאל שני ויעש בצלאל את הארון · השרון שאמרתי לפניו שירה ע"י משה שני אז ישיר משה וב"י · ר' אבא [א?מ?י?] אמ' אמרה כנס"י לפני הב"ה אני הוא וחביבה אני שנתתה בעמקי צרות לכשיגאלני הב"ה מעמקי צרות אני מרטבת (274א) מעשי טובי כשושנה ואומר' לפניו שירה הה"ד יי בצר פקדונך וגומ' אמ"ר אמר' כנס"י בשע' שאתה מעמיק עמך בי אני מרטבת מעשים טובי כשושנה ואומר' לפניו שירה שני ממעמקי קראתיך יי וגו'

<ב,ב,ב> כשושנה בין החוחי ר' יצחק פתר קריא בגאולת מצרי' מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחי קשה לבעלה להלקט · כך היתה גאולתן של ישראל קשה לפני המקום הה"ד או הניסה אלהי לבא לקחת לו גוי מק"ג · שהיו אלו ערלי ואלו ערלים · אלו מגדלים בלוריי ואלו מגדלי בלורית · אלו לובשי כלאים ואלו לובשי כלאי א"כ לא היתה מד"ה (ל) נותנת לישראל שיגאלו לעולם · אמ"ר שמואל בר נחמני אלו לא אסר הב"ה את עצמו בשבוע' לא היו נגאלין לעולמי עולמי הה"ד לכן אמור לבית ישראל אני יי ואין לכן אלא שבועה כד"א לכן נשבעתי לבית עלי · ואמ"ר ברכיה גאלת בזרוע עמך · בטרונאי · אמ"ר יודן מלכא לקחת לו גוי מק"ג עד מוראים גדולי ע"ב אותיות הם · אם יאמר לך אדם ע"ה הן צא מהן גוי השני שאינו עולה מן המנין · אמ"ר אבין בשמו גאלן ששמו של הב"ה? ע"ב אותיות הוא ·

<ב,ב,ג> אמ"ר עזרי' בשם ר' יהודה ב"ר סימון · למלך שהיה לו פרדס · שידדו ונטעו שורה של תאנים ושורה של רמוני ושורה של גפנים ושורה של תפוחי · מסרו לאריס והלך לו לימי בא המלך והציץ באותו (פר[?]ד[?]ס) פרדס (274ב) לידע מה עשה ומצאו מלא חוחין ודרדרין · הביא קוצצין לקצצו וראה בו שושנה אחת של ורד · נטלה והריחה ושבת נפשו אליו · אמ' המלך בשביל שושנה זו ינצל הפרדס כולו · כך העולם כולו לא נברא אלא בשביל ?ה?תור?ה? · לאחר ל"ו דורות הוצרך לראות עולמו מה שע(ה)[ש] ומצאו מים במים דור אנוש נמחה מן נמחה מן המים · דור המבול נמחה מ"ה · דור הפלגה במים הביא קו[צ]צים לקצצו · יי למבול ישב וגוי וראה בו שושנה?ה? של וורד אלו ישראל ונטלה והריח בה בשע?ה? שסדרו ישראל עשרת הדברות ושבתה נפשו אליו בשעה שאמ' כל אשר דבר יי נעשה ונשמע אמ' הב"ה בזכות שושנה (?ה?) זו ינצל הפרדס בזכות התורה ולומדיה אלו ישראל ינצל העולם ·

<ב,ב,ד> ר' חנין דצפורי פת(ו)[ר] קרייה בגמילות חסדי' בנהג שבעולם עשה בני אדם נכנסין לבית האבל ואין אחד מהם יכול לפתוח ברכת אבלים ובא אחד מהם ובירך ברכת אבלים למה

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

הוא דומה לשובנה בין החוחי ועוד בנהג שבעולם עשר?ה? ב"א נכנסין לבית המשתה ואין אחד מהם יודע לברך ברכת חתנים · ובא אחד מהם ובירך ברכת חתנים למה"ד לשובנה בין החוחים ··

ב,ב,ו > אמ"ר אבין מה שושנה זו שרב יוצא עלי?ה? והיא כמושה טל והיא מפרחת כך כל זמן שזרעו של עשוקיים כב יכול ישראל נראין כמושין בעולם הזה · עבר צלו של עשו ישראל מרטיבין והולכין · הה"ד אהיה כטל (275א) לישראל יפרח כשושנה · מה שושנה אינה בטלה לעולם אלא אגב ריחה · כך ישראל אינן בטלין אלא אגב מצות ומעשי טובי ·· מה שושנה זו (ז)א[ינה אלא לריח כך לא נ?ב:ראו הצדיקים אלא לגאולתן של ישראל · מה שוי' זו עולה לשולחן מלכי' תחלי' וסוף כך ישראל הן הן בעולם הזה · והן הן לע"ה ·· מה שוי' זו ניכרת בין העשבי' כך ישראל ניכרין בין האומי' הה"ד כל רואיהם יכירו(ד/ך?)(ס] מה ש"ז מתוקנת לשבתות וי"ט כך ישראל מתוקנים לגאולה של מחר אמ"ר ברכיה א"ל הב"ה למשה אמוי להם לישרי' בניי כשהייתם במצרים הייתם נקראי' שושני' בין החוחי' ועכשו · אתם באים לארץ כנען ואתם דומי' לשובני' בין החוחי' ותנו דעת?י:כם שלא תעשו כמעשה אלו וכמעשה אלו · הה"ד כמעשה ארץ מצרי' וגו'

ב,ג,א > כתפוח בעצי היער · ר' (ח/ק?)[ה]ונא ור' אחא בשם ר' יוסי בן זמרא · מה התפוח (הזה) הכל ?ב:ורחין ממנו בשעת השרב לפי שאין לו ענף לי שב בצלו כך ברחו האומות מלישב בצלו של הב"ה ביום מתן תורה?ה? · יכול אף ישראל כן ת"ל בצלו חמדתי וישבתי אני הוא שחמדתי אותו ולא האומות ··

ב,ג,ב > ר' אחווא בר זעירא אמ' תרי מה התפוח הזה ניצו קודם לעליו כך ישראל שבמצרי' הקדימו אמנה לשמיעי' הה"ד ויאמן העם וישמעו ·· ר' אחווא בר זעירא אמ' חורי (275ב) מה התפוח הזה ניצו קודם לעליו כך ישראל בסיני הקדימו עשיי' לשמיעי' שני' כל אשר דבר יי נעשה ונשמע · ר' (א)[ע]?זרי' אמ' תרי · מה התפוח הזה אינו גומר פרותיו אלא בסיון כך ישראל לא נתנו ריח טוב בעולם אלא בסיון ·· ר' עזרי' אמר חורי מה התפוח הזה בשעי' שמוצי' ניצו ועד שגומ' פירותיו ני' יום כך ישראל שיצאו משעי' ממצרים עד שקבלו התורה ני' יום ואימתי קבלו (התורה) אותה בחדש הגי' לצא?ת? ב"י מ"מ ·

אמ"ר סימון דפרופוסין היה הדבור יוצא חיים לישראל שני' כאשר שמעת אתה ויחי · אתה שמעת וחיית · ואומי' העולם שומעי' ומתי' לפי' הוא או?מ? תחת התפוח עוררתך ··

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ב,ד,א> הביאני אל בית היין ר' מאיר ור' יהודה ר' מאיר אומי הושלט בי יצר הרע בין ואמרתי לעגל אלה אהיך ישראל הדין חמרא כד הוא בבר נשא הו?ה? מערבב ליה . אמ"ל ר' יהודה דייך מאיר אין דורשין שירי השיר לגנאי אלא לשבח שלא נתנה שיר השירי אלא לשבחן של ישראל . ומה מקיים ר' יהודה קרייה דר' מאיר שאמ' הביאני אל בית היין אלא אמר'ה כנס"י הביאני הב"ה אל בית היין למרתף גדול של יין זה סיני . ונתן לי משם (זה) תורה גדלי ומצות ומעשי טובי ובאהבה גדולה קבלתי אותה .. ר' אבא בר מרייה בשם ר' יו[צ]חק אמר' כנס"י הביאני הב"ה למרתף גדול של יין זה סיני ונתן לי משם את התורה שהיא נדרשת פעם טהור ופעם טמא והרבה מינים . (276א) ומאהבה גדולה קבלתי אותה שני ודגלו עלי אהבי . ר' יונה בשי ר' מנחמא אמ' שני חברי שעוסקי בדבר הלכה . זה אומ' בית אב של הלכה . אמ' הב"ה ודגלו עלי אהבה .. אמ"ר אחא עם הארץ שהוא קורא לאהבה איבה כגון ואהבת ואייבת אמר הב"ה ודגלו עלי אהבה אמ"ר יששכר (כ) דכפר מנדי תינוק שהוא קורא למשה משה ולאחרן אהרן ולעפרון עפרן ולגלו[גו]ן עלי אהבה .. אמ"ר חוניא לשעבר היה אדם מראה איקונין ב(ע)א[צבעו והיה נזוק . ועשיו אדם מניח אצבעו על האזכרה . כמה פעמי אינו (ני)זוק ולא עוד אלא אמ' הב"ה ודלוגו (א)ע[לי א?ה?בה] ..

<ב,ה,א> סמכוני באשיות . בשתי אשיות באש של מעלן ובאש של מטן .. ד"א סמכוני באשיות באשיות הרבה . באש של אברהם . יצ' ויעי' ושל משה ושל סנה ובאשו של אליהו . ושל חנני מיש' ועז' . ד"א סמכוני באשי בהלכות המאוששות . רפדוני בתפוחי' אלו האגדות שריחן כתפוחים וטעמי כתפוי' . כי חולת אהבה אני אמר' כנס"י לפני הקב"ה רבוי ש"ע כל אהבה נ"ל חולי שאתה מביא עלי . בשביל להאחיבני לך .. ד"א כי (א)ח[א]ני אני . אמרה כנס"י לפני הקב"ה רבוי ש"ע כל (ה)ח[א]ולאים שאומי העו' מביאי עלי . בשביל שאני אוהב' אותך . ד"א אע"פ שאני חולה אני אהובה ..

<ב,ה,ב> תני ר' שמעון בן יו?ה?אי בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה (ה?עו?) הן דומין לבן מלכים שעמד מחליו אמרו לו ילך לא יסכו לי אמ' להם המלך עדיין לא בא בני בזיוו שנסתנה מחליו ואתם אומי לי ילך לא יסכו לי . אלא יתענג ויתעדן גופו ב"ג (276ב) חדשים במאכל ומשת' ואח"כ ילך בני לא יסכו לי . כך בשעה שיצאו יש' ממצרי' היו בעלי מומין משעבוד הטיט והלבני . אמרו לפניו מלאכי השרת הרי השעה תן להם את התורה . אמ' הקב"ה עדיין

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

לא בא זיוון של בני משעבוד הטיט והלבני · אלא יתענגו ב"ג חדשים בבאר ובמן ובשלו
ואח"כ אני נותן לה' את התורה ואימתי בחדש השלישי לצאת בני יש' מארץ מצרים ··
<ב,ה,ג> בשלפי השמד נכנסו רבותינו לאושא ואלו הן ר' נחמיה ור' יהודי ור' מאי ור' יוסי ור'
שמעון בן יוחי ור' אליעזר בנו שלי ר' יוסי הגללי ור' אליעזר בן יעקב · שלחו אצל זקני הגללי
אמרו להם כל מי שהוא (ל?ה?ם) למד יבא וילמוד · וכל מי שאינו למד יבא וילמד · נתכנסו
ולמדו ולימדו כל צרכיהם · כיון שהגיע זמן ליפטר אמרו מקום (ש)נתקבלנו בתוכו אנו
מניחין אותו ריקם · חלקו כבוד לר' יהודה שהיה בן עיר לא שהיה גדול מהם בתורה · אלא
מקומו של אדם הוא מכבודו ·· נכנס ר' יהודה ודרש · ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ
למחנה הרחק מן המחנה · נאמ' כאן הרחק · ונאמ' לחלן אך רחוק היה בניכם ובינינו כאלפים
אמה במדה · מה ריחק שני להלן אלפי · אף הרחק שני כאן אלפים ·· והיה כל מבקש משה אין
כ'ת?י' כאן אלא כל מבקש יי מכאן למדנו שכל המבקש פני חברים כאלו מקבל פני שכינה ·
ואתם אחינו רבותי גדולי התורה מי שנצטער מכם עשרה מילין או' כ' או' לי מילין רחוק כדי
לשמוע ד"ת על אחת כמה וכמה שאין הקב"ה מקפח ש'כ?רכם בזה ובבא ·· נכנס ר' מאיר
ודרש · ונביא אחד זקן יושב בבית אל · א"ל ר' יוסי פטפוטי ביצים יש כאן איזה זה · (א277)
זה יונתן בן גרשום · בן מנשה דכתי' ויהונתן בן גרשום בן מנשה נון תלויה · אם זכה בן משה ·
לא זכה בן מנשה · חברייה בעון קומי ר' שמואל בר נחמן · אמרין ליה כומר לע"ז והאריך כל
אותן שנים אמ' לון הן על ידי שהי'ת?ה עינו צרה בע"ז · כיצד הוה בר נש אתי למיסגד לה
והוא אמ' ליה עול הכא · בר כמה שנין את והוה א"ל אנא בר מ'ס?ם? נסע"פ שנין · והדא ע"ז
לית היא עבידא אלא מהא או יוד שנין · ואת בעי מישבק אלהיך ומסגיד להדא פחיתא · והוא
מתבהיא ואזיל ליה · אתא חד בר פחין וא"ל כן · א"ל ו?מ?ה את יתיב הכא ועביד ב(א)?ח?]
אמ' ליה אנא נסיב אגרי ומסמא עינוהי עינוהי דברייתא · כיון דשמע עליה דוד שלח ואייתיתי
והעמידו לפניו · א"ל ואת הוא בנו של אותו צדיק ואת עובד ע"ז · א"ל כך מקובלני מבית אבי
אבא מכור עצמך לע"ז ואל תצטרך לבריות · א"ל חס ושלו' לא כן הוא אלא מכור עצמך
לעבודה שהיא זרה ממך ואל תצטרך לבריו · כיון שראהו דוד שהממון חביב עליו מנהו
קומסטמון תיסבריות שלו · ההד ושבואל בן גרשום בן משה נגיד על האוצרות · שמינה אותו
קומסטון תסבריות · אמרו כיון שמת דוד חזר לסיאורו · הה"ד ויאמ' לו גם אני נביא כמוך
וגו' · כחש לו מהו כהש לו שיק?ר? לו · ומה שיקר לו · שהאכילוהו להם כזבים · הה"ד ויהי

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

הם יושבים על השולחן ויהי דבר יי אל הנביא אשר השיבו · והלא דבריי ק"ו ומה אם זה על ידי שכהש לו והאכילו להם כזבים זכה שתשרה עליו רוח הקדש סתם אחינו בני אושא שקבלתם רבותינו במאכל ובמשתה ובמטות על אכ"ו שישלם לכם הקב"ה שכר טוב · נכנס ר' (ב)[אל]יעזר בן יעקב ודרש · וידבר משה (277ב) והכהניי הלוי אל כל ישראל לאמי · הסכת ושמע ישראל קיום הזה נהיית לעם · וכי היום קבלו התורה והלא כבר יש להם מי שנה שקבלוה ואת אמרת היום הזה אלא מלמד שכיון ששנה להם התורה וקבלוה בסבר פנים יפות מעלה עליהם כאילו היום הזה קבלוה מה"ס לכך כתיב היום הזה (קבלוה) נהיית לעם · ואתם אחינו וכי ··

<ב,ו,א> שמאלו תחת לראשי · אלו לוחות הראשונים · וימינו ת?ח?בי אלו האחרונים · ד"א שמאלו תח"ל זה ציצית · וי"ת אלו תפילין · שמי תח"ל זה ק"ש · וימי תח' זו תפילה שת"ל זו סוכה · וימי תח' זה לולב · שמ"ל אלו עענני כבוד · שהיו מקיפיי את ישראל · וי"ת זה ענן שכינה לעתי לבא · הה"ד לא יהיה לך השמש לאור יומם ולנגה הירח לא יאיר לך · מי מאיר לך · והיה לך יי לאור עולם · ד"א שת"ל זו מזוזה · תני ר' שמעון בן יוחי וכתבת' ע"מ ביתך · ביאתך מן השוק לביתך · א"ר יוחנן כתי' ושמת את השולחן מחוץ לפרוכת אינה כן · אין אדם מניח המנורה משמאל כדי שלא תהא מעכבת הימין אין אדם מניח השמאל תחת הראש ומחבק בימין · ר' אחא בשם ר' יוחנן מייתי לה מהדין קרייה · לאהבה את יי אלהיך ולדובק' בו אי זהו דבוק · שמאלו תח"ל וימי תח'

<ב,ח,א> קול דודי הנה זה בא · ר' יהודה ור' נחמי' ורבנן · ר' יהודה אומ' קול דודי הזב"א · זה משה · בשעה שאמי לישראל בחדש הזה אתם נגאלין אמרו לו רבנו משה היאך אנו נגאלין והלא כבר נשבע הקב"ה לאברהם אבי' ועבדו' וע"א ת' שנה ואין בידינו אלא רד"ו שנים · אמי להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיו אלא מדלג על החרים · ואין ?ח?רים האמור (278א) כאן אלא קצים ועבורי' · הרי הוא מדלג על החשבון ועל <=> הקצים ועל העבורי' ובחדש הזה אתם נגאלין · שני החד' הזה · ר' נחמי' אומ' קול דודי הנה זה בא · זה משה · בשעה שאמי להם לישראל בחדש הזה אתם נגאלין · אמרו לו רבנו משה היאך אנו נגאלין והלא אין בידנו מעשים טובים · אמי להם הואל והפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם הרעי' · ובמי הוא מביט בצדיקים שבכם ובמעשיהם · כגון עמרם ובית דינו ·

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ב,ח,ב> מדלג על החרים מקפץ ע"ה · ואין הרים אלא בתי דינין כד"א אלכה וירדתי על החרים · ובחדש הזה אתם נגאלין · שני החדש הזה לכם · רבנן אמרי קול דודי הנה זה בא זה משה · בשעה שבא וכו' · היאך אנו ניגאלין והלא כל ארץ מצרים מלאה מטונפת ע"ז שלנו · אמ' להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בע"ז שבכם · אלא מדלג ע"ה ואין חרים אלא ע"ז שני על ראשי החרים יזבחו ועל הגבעות יקטרו · ובחדש הזה אתם נגאלין שני החדש הזה לכם · ר' יודן ור' הונא · רבי יודן בשם רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי ור' הונא בשם אליעזר בן יעקב אמרי · קול דודי ה"ז בא · זה המלך המשיח · בשעה שהוא בא · אומי לישי בחדש הזה אתם נגאלין · אומי לו רבנן מלך המשיח היאך אנו ניגאלין והלא כבר נשבע הקב"ה שהוא משעבדנו בעי אומי והוא משיבן בי תשובו' ואומי להם · א' מכס גולה לברבריא וא' (מכס גולה) [מכס גולה] לסרמטיה דומה כמו שהגלה לכלכם · ולא עוי אלא שהמלכו' הרשעה הזאת מכתבת טירנייא מכל האומות · כותי א' בא ומשעבד בכס · סרקי א' בא ומשעבד בכס · כושי א' בא ומשעבב"ב · פרסי א' בא ומשעבב"ב · עד שיעבד בכס כל אומתו וכאלו נשתעבדתי בעי אומי ובחדש הזה אתם נגאלין (ב278) שני החדש הזה לכם ··

<ב,יג,א> התאנה חנטה פגיה · אלו פושעי ישראל שכלו בגי ימי אפלה שני ויהי חשך אפילה לא ראו איש את אחיו ולא קמו · והגפנים סמ' נתנו ריח אלו הנשארים שעשו תשובה ונגאלו · אתא משה לגבן אמ' לון כל הדין ריחא טובא אית גביכון ואתון יתבין הכא קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך ··

<ב,יד,א> יונתי בחגוי הסלע · א"ר יוחנן מהו יונתי בהג"ה אמ' הקב"ה קורא אני לישראל יונה דכתי' ויהי אפרים כיונה פותח אין לב · אצלי הן אבל אצל אומות העולם כמין חיות שני גור אריה יהודה · נפתלי אילה שלוחה · יהי דן (?ע:ל) נחש עלי דרך · בנימן זא"י בבקר וכל היב' שבטי נמשלו לחיות · לפי שהאומ' קמים על ישראל ונלחמים בהם ואומי להם מה אתם רוצים מן השבת ומן המילה · והקב"ה מגבירן לישראל ונחשבים בפניכם כחיו' ונכנעים לפני' · אבל אצל הקב"ה הרי הם דומין בפניהם כיונה תמח ושומעת לו · הה"ד ויאמן העם וישמעו · א"ל הקב"ה למשה משה מה אתה סבור וצועק אלי · כבר שמעתי נעקת בני ישראל וצעקתם הה"ד מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו · אין בני צריכי' לך · לפי אמ' הקב"ה יונתי בהגוי הסלע ר' יהודה בר' סימון אומי א"ל הקב"ה אצלי הם בני תמים כיונה תמה · אבל אצל

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

אומו' העולם הן ערומי' הנחשים · הה"ד ענו שידרך מישך ועבד נגו ואמרין לנבוכד נצר · ואי
נבוכד נצר למה מלכא · אלא אמרו לו אם למסים ולגולגליות ולדימסיות ולארוניות מלך את
עלינו הה"ד נבוכד נצר מלכא · ואם לדבר הזה שאתה אומי' לנו השתחוו לצלמי תפלון ותסגדון
לסלמי די עבודת נבוכד נצר את ונבוכד נצר שמך הוא גברא וחד כלב שוין (א279) עלינו כחדא
· נבוכד נצר נפוח ככלבא נפיח כקולתא · נצר כצר צרה מיד נבח ככלבא ואיתעביד ככדא ונצר
כצר צרה · אני פי מלך שמור · א"ר לוי אני פי מלך מלכי המי' אשמור · אותו הפה שאמי' לנו
בסיני · אנוכי יי אלי' · ועל דברת בני האדם על שם לא תישא את שם אלי' לשאו ·

ב, יז, ב > תנא דבי ר' ישמע' בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומין ליונה שברחה מן
הנץ ונכנס' לנקיף הסלע ומצא' שם נחש מקנן · תחזור ונכנס לפנים ולא יכלה להכנס שעדיין
הנחש מקנן תחזור לאחוריה אינה יכולה שהנץ עומי' מבחוץ · מה עשתה התחילה צווחה
ומטפחת באגפיה כדי שישמענה בעל השובך ויבא ויצילח · כך היו ישראל דומין על חים · לירד
בים אי איפשר שעדיין לא נקרע · לחזור לאחוריה' לא היו יכולין שכבר נאמי' ופרעה הקרי' מה
עשו · ויצעקו בני ישראל אל יי · מיד ויושע יי · ר' יהודה בר' סימון בשם ר' חמא בר חנינא
דכפר תחמין · למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מתאוה לשמוע שיחתה · מה עשה הוציא כרוז
ואמי' כל עמא לסימפון · וכיון שיצאו מה עשה רמז לעבדיו ונפלו עליה פתאום כלסטי' והתחלה
צווחת ואומי' אבא אבא הצילני · אמי' לה אביה אלו לא עשיתי לך כן לא היתה צווחה ואומרי'
אבא אבא הצילני · וכך היו ישראל במצות היו המצרים משעבדי' אותם והתחילו צועקי' ותלו
עיניה' בהקב"ה הה"ד ויהי בימים הרבים ההם ויאמי' מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן
העבודה · מיד וישמי' אלי' אי"נ וגוי' ששמע () תפילתי והוציאם ביד (חצ) הזקה ובי"נ · שהיה
הקב"ה מתאוה בתפילתי וחזק לבב פרעה ורדף אהריה' · הה"ד וירדוף אחרי בני ישראל
ופרעה הקרי' · מהו (ב279) הקרי' · שהקרי' את ישראל לעשות תשובה · שכיון שראהו
א?ה?ריהם מיד תלו עיניהם בהקב"ה וצעקו לפניו בהה"ד וישאו ב"י את עיניהם והנה מצרים
· ויצעקו ב"י אל יי · באותה צעקה שצעקו במצרים · וכיון ששמע הקב"ה אמי' אלולי שעשיתי
כן לא שמעתי את קולכם · ועל אותה ש?ע?ה נאמי' יונתי בחגוי הסלע · השמיעני את קולך אין
כתי' כאן אלא השמיעני את קולך שכבר שמעתי אותו במצרים · וכשצעקו ב"י לפניו מיד
ויושע יי ביום ההוא ··

ב, יז, ג > ר' אלעזר פתר קרייה בישראל בשעה שעמי' על הים · יונתי בהגוי הסלע שהיו הבוים
בצלו של <...> ? ר' יי <...> ים הראיני את מראיך · הה"ד התיצבו וראו את ישועת יי ·

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

השמיעני את קולך זו השירה שני אז ישיר משה וביי . כי קולך ערב זה השיר . ומראך נאווה
שהיו מראין באצבע ואומ' זה אלי ואנוהו ..

<ב,יז,ד> ר' עקיב' פתר קריה בישראל בשעה שעמ' על ה"י(?) [ס] . יונתי בהגוי הסלע . שהיו
הבויין בסתרו של שני הראיני א"מ וכל העם רואים את הקולות . השמיעני א"ק . זה קול
שלפני הדברות ש:נא כל אשר דבר יי נע"ו . כי קולך ערב . זה הקול שלאחר מעשה עשרי
הדברות . שני וישמע יי את קול דבריכם . הטיבו . מהו הטיבו . חייא בר אבא ובר קפרא . חד
אמ' הטבה כהטבת . נרות . וחד אמ' כחטבת הקטרת . ומראך נאווה וירא העם וינועו ..

<ב,טו,ב> אחזו לנו שועלים . א"ר חנן דצפרי למה היו בנות ישראל הצנועות והכשרות עושות
היו נוטלות את ביניהם וטומנות אותם במחילות והיו (מ)צרים הרשעי' מביאין בניה'
הקטנים ומכניסים אותם לתוך (א280) בתיהם של ישראל ועוקצי' אות' והם בוכין והיה
התינוק שומע קול חבירו בוכה וגם הוא בכה עמו והיו נוטלין אותו ומשליכין אותו ליאור .
הה"ד א(ה)[ח]זו לנו שועלים . ושמרו אותן ליאור . וכמה היו התינוקו' שהשליכו לים עשרת
אלפי' שני רבבה כצמח השדה נתתיך . ר' לוי אמ' סי' רבוא שכן משה אומ' שש מאות אלף רגלי
העם . ומה היו המצריים עושין היו מביאי' את בניה' מן האסכוליות שלהם ומשלחי' אותם
למרחצאות שלהם ורואי' אי זו אשה מישר' מעובר' והם מרשמי' לפניה' וחוזרי' ואומ'
לאבותיהם פלני יש לה ג' חדשי' ופלני יש לה ד' חדשי' . לסוף ט' חדשי' למניינם היו נוטלין
אותם מתוך דדיהן ומשליכין אותם לאור שני אחזו לנו שועלים קטני' תפשו לנו או הרגו לנו
אין כתו' כאן אלא אחזו לנו . שמרו לנו שועלי' ליאור ..

<ב,טו,ג> מחבלי' כרמי' . אלו ישראל . דכתי' כי כרם יי צבאו' בית ישראל . וכרמנו סמדר .
בד"א אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי . ר' ברכי' אמ' שועלי' קטי' אלו ד' מלכיו' . שני
ארבע' הם קטני ארץ . והם מחבלי' כרמי' אלו יש' שני כי כרם יי צבאו' בית ישראל . וכרמנו
סמ' מי גרם לכרמנו שיהו סמ' ואבקש מהם איש גודר גדר ולא מצאתי . אלולי נח דניאל ואיוב
..

<ב,טז,א> דודי לי ואני לו . הוא לי (נ?) [ל]אלהי' שני' אנוכי יי אלהיך . ואני לו לעם ואומה שני'
הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינו . ולאמי כתי' .. הוא לי לאב ואני לו לבן . הוא לי לאב
דכתי' כי אתה אבי' . וכתי' כי הייתי לישראל לאב ואפרים בכורי הוא . ואני לו לבן דכתי' בני'

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

אתם ליי אלהיכם · וכתתי בני בכורי ישראל · הוא לי לרועה שני רועה ישראל האזינה · ואני לו לצאן · שני ואתני צאני צאן מרעיתי · הוא לי לשומר שני הנה לא ינום ולא ישן (ב280) ישראל · ואני לו לכרם שנשמר · שני כרם יי צבאות בית ישר · הוא לי במקניאין ואני לו במכעיסין · הוא לי במקניי שהכה בכורי מצרי שני ועברתי בארץ מצרים ויהי בחצי הלילה · ויי הכה כל בכור(י) ואני לו במכעיסן שזבחתני כל אלהי מצרי שני ובכל אלהי מצרי אעשה שפטי אני יי · ואני זבחתים לו שני הן נזבח את תועבת מצרים · וכן ויקחו להם איש שה לבית אבות · הוא אמי לי אל יחסר המזג שני שררך אגן הסחר אל יחסר המזג · ואני אמרתי לו את הוא מרחמי טבא לא נחסר טיבותך לעולם · בד"א יי רועי לא אחסר · אמי ר' יהודה בר' אלעאי אמרה כנסת יש' הוא זימרני ואני זימרני ואני זמרתיו · הוא קלסני ואני קלסתיו · הוא קורא לי אחותי רעיתי (יפתל) יונתי (ב)תמתי · ואנא אמרית ליה זה דודי וזה רעי · הוא אמי לי הנך יפה רעיתי ואני אמרתי הנך יפה דודי אף נעים אף ערשנו רעננה · הוא אמי לי אשריך ישראל מי כמוך ואני אומי לו אין כמוך באלהי יי ואין כמעשיך · הוא אמי (ל)מי כמעשיך יש' ג"א · ואני מחדת שמו בכל יום פעמים ואומי שמע ישרי יי אלהי יי אחד · לכשהיה לי דבר לא תבעתי אלא מידו שני ויהי בימים הרבים ההם וימי מלך מצרי · וישמע אלהי את נאקתם וירא אלהי את ב"י ויקהו לי תרומה · כשהיה לי צרה לא תבעתי אלא מידו שני ויצעקו ב"י אל יי כי תשע מאות רכב ברזל לו ולחץ את ישראל בהזקא · מהו בחזקה · ר' יצחק אמי בהירופין ובגדופין · וכשהיה לו דבר לא תבע אלא ממני שני ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ·

<ב,טז,ב> הרועה בשושנים ר' יוחנן אתיסר (א281) ועבר השש · בצמרנדיא גי שנין ופלג · סלק ר' חנינא למבקרא יתיה · א"ל ומה אית עלך א"ל אית עלאי יותר ממשואי · א"ל לא תהוי אמי כן אלא אחוי אמי האל · כד הוה צערה קשי עליוה הוה אמי ברוך האל הנאמי · וכד הוה מקשי עליה צערא יותר מדי הוה סליק עליה ר' חנינא ואמי עליה מילתא והוה נקט נפש לבתר יומין איתשש רבי חנינא · סלק ר' יוחנן למבקרא יתיה · א"ל ומה אית עלך · א"ל כמה קשין הייסורי · א"ל שכרן מרובה · א"ל לית אנא בעי להון ולאגריהון · א"ל אמאי לית את אמי ההיא מילתא דהוית אמי עלאי ואתנסיב נפש · אמי ליה כד הויןא מלבר הויןא ערב לאוחרין וכדון דאנא מלגאו לית אנא בעי אוחרנין דיערבוני · כתי הרועה בשושנים · אין שרביטו של הקב"ה משמש ובא אלא בבני אדם שלבה רך כשושני · אמי ר' אליעזר לבעל הבית שהיה לו ב פירו' אחה כח יפה ואחת כחה רעה · על אי זו מהן הוא מטריח · לא על זו שכחה יפה · כך

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

הקב"ה אין מנסה את הרשעים שאינן יכולין לעמוד שני והרשעי' כים נגרש . ואת מי מנסה את הצדיק שני יי צדי' יבחן . וכת' ויהי אחר הדברי' האלה והאלהים נסה את אברה' וכת' ויהי אחרי הדברי' האלה ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף . א"ר יוסי בר חנינא . הפשתני הזה כשפשתנו קשה אינו מקיש עליו ביותר למה שהיא פוקעת . וכשפשתנו יפה כל שהוא מקיש עליה ביותר היא משבחת והולכת . כך אין הקב"ה מנסה את הרשעי' למה שאינם יכולין לעמוד . ואת מי מנסה את הצדיקי' שני יי צדיק יבחן . א"ר יוחנן היוצר הזה כשהוא (ב281) בודק את כבשנו אינו בודק בקנקנים מרועעים . למה שכיון שמקיש עליהם הם נשברי' ובמי הוא בודק ביפים שאעי"פ שמכיש עליהם כמה פעמים אינם נשברים כך אין הקב"ה מנסה את הרשעים כדקיימתא ..

<ג,א,א> על משכבי בלילות . אמ' ר' אבא בר כחנא מהו על משכבי בלילות . על מרעי . כד"א אם לא ימות ונפל למשכב . אמ' ר' לוי אמר' כנס"י לפני הקב"ה רבו' ש"ע לשעבר היית מאיר לי בין לילות ללילות . בין לילות של מצרים . ללילך של בבל . בין לילך של ב' (ל) [ב']? ללילך של מדי . בין לילך של מדי ללילך של אדום . ועכשיו ישנתי לי מן התורה ומן המצות נסמכו לי לילות ללילות .. על משכבי בלילות . אמ' ר' אלכסנדראי כשישנתי לי מן התורה ומן המצות נסמכו לי לילות ללילות שני על משכבי בלילות . באו לילות . <ג,א,ב> דבר א' על משכבי בלילות זה לילה של מצרים . בקשתי את שאהבה נפשי זה משה בקשתי ולא מצאתיו .

<ג,ב,א> אקומ(ה) נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחובות בכרכי' ובמדינות . אבקשה את שאהבה נפשי . זה משה בקשתי ולא מצאתיו ..

<ג,ג,א> מצאוני השומרי' . זה שבטו של לוי כד"א עברו ושובו משער לשער . א(ת) שאהבה נפשי ראיתם זה משה ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ג,ד,א> כמעט שעברתי מהם עד שמצא(ת) את שאהבה נפשי זה מש?ה? אחזתיו ולא ארפנו
עד שהב[א]תיו אל בית אבי .. זה סיני .. ואל חדר ?ה?ורתי זה אהל מועד שמשם נתחייבו
ישראל בהורייה ..

<ג,ד,ב> ד"א עמ"ב זה לילה של בבל .. (282א) בקשתי את שאה"נ . זה דניאל . בקשתי ולא
מצאתי אקומי נא ואסובבי בעיר בשוקי וברחוי בכרכי ובמדינו אבקשי את שאהבה נפשי זה
דניאל . ביקשתי ולא מצאתי .. מצאוני (מ) השומרי הסובבי בעי . אלו הכשדי . את שאה"נ
ראיתם . זה דניאל .. כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי זה דניאל . להיכן
הלך . איכא דאמי לתענית . ואיכא דאמי לסעודה . מאן דאמי לתענית שהיה מבקש רחמים על
הרבן ב"ה . בהה"ד ועתה שמע אלהינו אל תפילה עבדיך .. ומ"ד לסעודה . לקרוא כתבי של
בלטשאצר . הה"ד מנא מנא תקל ופריסין . ר' חייא רובה ור' שמעון ברחלופא . ר' חייא
רוב(א)ה[ה] אמי ממתון נפקי אאלרס . ר' שמעון בר חלפ[ו]תא אמי יטת יטת אנספוג חמט
ורבנן אמרי אנס אנס לקת נסרפו .. ר' מאיר אומר כמשמעו (מ)מנה מנה אלהך מלכותך
והשלמה תקל תקילתא במאזניא ואישתכחת חסיר פריס פריסת מלכותך . באותה שע?ה?
נתקבצו כל ישראל אצל דניאל אמרו לו רבי דניאל כל הנבואות הרעות והקשות שניבא
ירמיהו באו עלינו ונבואה אחת טובה שניבא לנו לא באתה . שני לפי מלאת לבבל שבעים שנה
אפקוד אתכם אמר להם הביאו לי ספרו של ישעיהו התחיל קורא (ופוסק) והולך עד שהגיע
לפסוק זה משא מדבר ים כסופות בנגב אם ים למה מדבר . ואם מדבר למה ים . אלא אלו ד'
מלכיות שמשולות לחיות (282ב) שני חיון רברבן סלקן מן נהרא . ר' חנינא אמי שניין דא מן
ד?א? . ר' יוחנן אמי שניין דא מן דא מדותיה שונות זו מזו אם זכיתם מן ימא וא"ל מן חורשא
מה חיותה דסליקא מן ימא ולא מכיא סלקא מן חורשי ומכיא . כך אם זכיתם אין האומות
מושלות בכם .. כסופות בנגב . אמ"ר לוי אין לך עילעול קשה יותר מן העלעול ה?ב?א מצפון
ועולה ומכסיף את הבריות שנתנה בדרום אי זה זה נבוכד נצר . שעלה מן הצפון והחרי'
ב"ה שהוא נתון בדרום . ממדבר בא מהיכן בא ר' חנינא אמי דרך שממות מדבר בא . ממדבר
בא מארץ נוראות חזות קשה הוגד לי . בעשר לשונות נקרא' הנבואה חזון . נבואה . הטפה .
דבור . אמירה . צווי . משא . משל . מליצה . חידה . אי זה קשה מכלן ר' אלעזר אומי חזון
קשה שני חזות קשה הוגד לי . ר' יוחנן אומי דבור קשה שני דבר האיש אדוני הארץ את"ק
(ר')בנן אמי משא קשה כמשמעו שני כמשא כבד וגוי . הבוגד בוגד והשודד שודד עלי ע'לם צורי
מדי וגוי כבר נתעלתה צרתה עילם צורי מדי כבר נוצרה צרתה של מדי . וכל אנחתה השבתי

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

כ?ל? אנחתה של בבל . על כן מלאו מתני חלחלה אמ"ר שמעו' בן גמליאל ע"י שהריחו מקצת צרתן של מלכיות קצרה רוחן של אבותינו בתחלה לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך ר' ירמיה אמ' בנפשינו נביא לחמ' וגומ' דניאל אמר איתכריאת רוחי אנא דניאל וגו' (283א) ישעיה אמ' על כן מלאו מתני חלחלה וגו' .. אנו שאנו מובלעים בתוך מעיה' כמה ימי וכמ' שנים וכמה קצים וכמה עבורי' על אנ"ו . על כן מלאו מתני חלחלה צירים אחזוני כצירי יולדה נעוית משמוע נבהלתי מראות . נעויתי משמוע קול הירופין וגדופין של רשע הה"ד ועל מרי שמיא התרוממות ולמאניא די בייתיה היתיו קדמך וגו' .. נבהלתי מראות . מראות שלוהו של רשע . הח"ד ?בלטשצר מלכא עביד להם רב . מהו רב . ר' חמא בר חנינא אמ' רב משל אלוהו . אמ' להם עומר שלכם בכמה הוא קרב . אמרו לו ביי"ג נפה ושלי ביי"ד נפה . תעה לבבי . זה בית דין שטעה בהשבונו . יום אחד . פלצות בעתתני . ר' פינחס בשם ר' יהושע בר אבין אמ' פיילי נהנית אתם . ר' אמ' פה שהוא מפיץ דברי לצות .. ד"א פלצות בעתתני . על ידי שנפלו לדברי לצות . את נשף חשקי שם לי להרדה . הנשף שהיתה נפשי השוקה לגאולה בן שם לי להרדה .. ערוך השולחן . סדרתא פתור . צפה קצפית . אקימת רתא אדליקת בוצינא . קומו השרים משהו מגן . קומו השרים אלו כורש ודריוש . וקבלו מלכותא . הוה כורש אמ' לדריוש את הוא דמליך קדמאי . אמ' כורש לדריוש לא כן פירש הנביא ואמ' פרס פריסת מלכותא הוי ?(ד)את מליך קדמאי . כיון ששמע אותו רשע שלח ואמ' להיילותיו כל אומה ומלכו שמרדה בי נביאים ונכבשם . א"ל הקב"ה רשע אצל הכל שלחת או שמא אצלי שלחת חייך לת פורענותיה דההוא גברא מן אתר אוחרן אלא מן גבי . הה"ד כי לא (283ב) ממוצא וממערב . כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים . ישפיל לבל שצר . וירים לכורש ודריוש . כורש ודריוש שוערין של בלשצר היו וכיון ששמעו כל הכתובים הללו . אמ' לון כל מאן דמתחמי הכא ליליא הדין אפילו דהוא אמ' לכון אנא מלכא ארימון ליה רישיה ואין דר כן של מלכים להיות מניחין בית הרעי שלהם לפנים מטריקלי ניהון אלא חוץ לטריקלי ניהון נתוכו מעיו כל אותו הלילה מכי נפק לא ארגשון היה מכי עייל ארגשון היה . אמרו ליה מאן את . אמ' לון אנא הוא מלכא אמרין ליה ולא כן פקיד מלכא ואמ' כל מאן דמתחמיה הכא ליליא הדין אפילו דהוא אמ' לון אנא הוא מלכא ארימון רישיה מה עשו נטלו פרחא של מנורא ופצעו את מוהו . הה"ד ביה בליליא קטיל בלשצר .. באי זו שעה נהרג . ר' אליעזר ור' שמואל בר נחמני . ר' אליעזר מהליית שנתא . ור' שמואל ב"ר נחמ' אמ' כבין דאב לכלב דהוה מדמדם כל ההוא ליליא . שהיה מתבקש לו מן המלכות . אמ' ר' בנימן בר' לוי כבין כוס לכוס נכנסה מלכות במלכות .

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

הה"ד כי כוס ביד יי ויין חמר מלא מסך ויגר מזה · הוא שהנביא מקנטרא ואמי רדי ושבי על עפר · מדה כנגד מדה · מה להלן ישבו לארץ ידמו זקני ב"צ · ברם הכא רדי ושבי על עפר · א"ר חוניה כך אמרה ירושלם לבת בבזל? פני פיליאי · קקים כאטי · מה את סבירא בעצמך שאת בתולה זקנה את שבי לארץ אין כסא · (284א) בטלה זכותו של אותו הכסא · ואי זה זכות היה לו · בעת ההיא שלח מדורך בלאדן · אמרו מדורך עובד לחמה ? חזוה והיה למוד לאכול בשש שעות וישן עד ט' שעו' · וכיון שחזר גלגל חמה בימי חזקיהו מלך יהודה ישן לו ועמד ומצאו שחרית בקש לחרוג את כל חיילותיו · אמ' לחם הנחתם אותי ישן כל היום וכל הלילה · אמרי לי' יומא הוא דחזר · אמ' להם אי זה אלוה החזירו · אמרי ליה אלוהו של הזקיהו החזירו · אמ' להם וכי יש אלוה גדול מאלהי אמרו לו אלוהו של הזקיהו גדול הוא מאלהיך · מיד שלח ספרי' ומנחה להזקיהו · הה"ד בעת ההיא שלח מדורך בלאדן · מה כתי' בהון שלום [ל]הזקיהו שלוי' לאלהא רבא שלום לירושלם · וכיון שיצאו הכתובים על דעתו חזר ואמ' לא עשיתי כהוגן שהקדמתי שלומו של הזקיהו לאלוהו · מיד עמד מכסאו ופסע ג' פסיעות והחזיר את הכתבי' וכת' כתבי' אחרי' תחתיהם · ומה כתי' בהן שלמא לאלהא רבה של חזקיהו ושלם להזקיהו ושלם לירושלם א"ל הקב"ה אתה עמדת מכסאך ופסעת ג' פסיעו' בשביל כבודי חיך שאני מעמיד ממך שלשה מלכים קוזמו קרטורין שולטין מסוף העולם וע"ס ואלו הן נבוכד נצר · ואויל מדורך · ובלשצר · וכיון שעמדו וחירפו קעקע הקב"ה את ביצתן מן העול' והעמיד אחרי' תהתייהן · כתו' וישמח עליהם חזקיהו ויראם את כל בית נכתה · מהו בית נכותו · א"ר אמי נכיתה שנת סנחריב ובוזה שבזו מסנחריב · רבי יוחנן אמ' זיין בולע זיין הראה להם · רי(ק)[ש] לקיש אמ' בתי חשן נמשכין כשעוה קרא' להם · ר' יהודה אומ' דבר ברייא כאבן הראה להם · רבי לוי אמ' ספר תגי (284ב) הראה לכם · ורבנן אמ' ארון הראה להם וגילה להם סוד · אמ' בזה אנו עושין מלחמת ונוצחין · כתי' קחי ריחים וטחני קמח · א"ר יהושע בן לוי כל עלמי' טחנין חיטין ואת אמ[ר]ת וטחני קמח אלא כך אמר' ירושלם לבת [בבל] אלולי ממרום עשו עמי מלחמת את היית את היית יכולת לי · אלולי ממרום שלח אש בעצמותי את היית יכולת לי · הוי קמחא טחינא טחנת ועמא קטילא קטלת וביתא יקידא יקדת · ד"א כי היא רחים וטחני קמח גלי (שמ) צמתך · פרשי צניעותך · זה המלך שהוא נתון לפנים משבע קיקלון · חשפ(ה)[?]? שובב קלופי שובלתא דנהרא · עברי נהרת לשעבר היית עובר בקרנות של (ע)[כ]סף ושל זה' ועכשיו גלי שוקועברי נהרת · תגל ערותך · מדה כנגד מדה מה להלן כל

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

מכבדיה הזילוח כי ראו ערותה אף כאן תגל ערותך · אמ"ר יהושע בן לוי אמר הב"ה עתיד אני להביא פרענות לבת בבל אפי' לדניאל בעו עליה רחמי דכתי' וחטאך בצדקה פרוק · אין אנו שמעין לו למה גאלינו יי צבאות שמו ··

<ג,ו,ב> מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן · אמ"ר אליעזר משום ר' יוסי זמרא בשעה שהיו ישראל מתנוודדין ממשא למשא היה עמוד הענן יורד ועמוד אש צומח ועשן המערכה עולה כמי שני זן[קוקין של אש יוצאין מבין שני בדי הארץ ושרפי' מלפניהם נחשי' ושרפי' ועקרבי' והיו אומות העולם רואים ואומי' אין אלהיהם של אלו ואין תשמישן של אלו אלא באש · ואימתן של ישראל נופלת עליהם ופחד ורעדה הה"ד דמי תפול עליהם אימתה (א285) ופחד · מכאן ולהבא ··

<ג,ז,א> הנה מטתו של שלמה וכו' · ר' ביבי בשם ר' אלעזר בר' יוסי פתר קריה בברכת כהנים · הנה מטתו · הנה מטותיו ושבתיו כד"א שבועות מטות אומי' סלה · של שלמה · של מלך שהשלו' שלו · ששים גבורי' ס"ל · אלו ס' אותיות שבברכת כהנים · מגבורי ישראל · שהן מגברין את ישראל · כלם אחוזי חרב · א"ר עזריה דברים מבורכין בגבורה · יברכס יי · יאר יי · ישא יי · מלומדי מלחמה · שהם נלחמים בכל מיני פורעניות שיש בעולם · איש חרבו על יר' מפ"ב שאפי' רואה בחלומו חרב מחתכת בירכו מה יעשה ילך לבית הכנסת ויקרא קרית שמע ויתפלל תפילתו וישמי' ברכת כהנים ויענה אחריה' אמן ואין דבר רע מזיקו · לפיכ' מזחיר לבני אחרון ואומי' להם כה תברכו את בני ישראל ··

<ג,ט,א> אפריון עש"ל · ר' עזרי' בשם ר' יודה בר' ר' סימון פתר קריח במשכן · אפריון זה משכן · ר' יהודה בר' אלעזר · למלך שהיתה לו בת קטנה · עד שלא הגדילה ובאת לידי סימן היה רואה אותה בשוק ומדבר עמה בפרחסיא · במבוי ומדבר עמה בפרחסיא · במ(בוי) בחצר ומדי"ע בפי' · כיון שהגדילה ובאת לידי סימי' · אמי המלך אין שבחה של בתי שאחא מדבר עמה בפרחסיא אלא עשו לה פפליון וכשאני צריך לדבר עמה אדבר עמה מתוך הפפליון · כך · כתו' כי נער ישראל ואוהבוהו ממצרים קראתי לבני · במצרי' ראו אותי בפרחסי' שני ועבר יי לנגוף את מצרי' · בים ראו אותי בפרחסי' שני וירא ישראל את היד הגדולה והיו העוללים מראין אותו באצבען ואומי' זה אלי ואנוהו · בסיני ראו אותי פנים בפנים שני ויאמי' יי מסיני (ב285)

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

בא · כיון שעמדו ישי על ה"ס וקבלו עליהם את התורה ואמי את כל אשר דבר יי נ"ו .. נעשה לי
אומה שלימי · אמר הקב"ה אין שבחן של בני שאהיה מדברת עמהם בפר הסיא אלא יעשו לי
משכן · וכשאני צריך לדבר עמהם אהיה מד"ע מתוך המשכן · הה"ד ובבא משה אל אוהל
מועד לדב"א .. עשה לו המלך שלמה · המלך שהשלוס · שלום · מעצי הלבנון · הה"ד ועשית
את הקרשים למשכן עצי שיטים עומי ..

<ג,י,א> ועמודיו עשה כסף · שני ווי העמודים והשוקיהם כסף · רפידתו זחב · שני ואת
הקרשים תצפה זהב · () מרכבו ארגמן · שני ועשית פרוכת תכלת וארגמן · תוכו רצוף אהבה ר'
יודן אומי זכות התורה וזכות הצדי שעוסקים בה · ר' עזריה בשם ר' יודה בר' סימון אמי זו
שכינה ..

<ג,יא,א> צאנה וראנה בנות ציון · בניס המצויינין לי בתגלחת ובמילה ובציצית · במלך ·
שברא בריותיו שלמות · בר(ה)א[חמה ולבנה על מליאתן · כוכבי ומזלו על מליאתן · בר
קפרא אמי אדם כהוה כבן עשרי נבראו · במלך שלמה · במלך שהשלוס שלו · ד"א במלך
שלמה במלך שהשלי לבריו מעשיו · כיצד השלים האש לאברהם אבי · השלים החרב
ליצחא[ק] השלי המלאך ליעקב .. ד"א במלך שלמה שעשה שלו בן בריותיו · תני ר' שמעון בן
יוהאי הרקיע של שלג והחיות של אש · הרקיע של שלג שני ודמות על ראשי החיה רקיע ·
מיכאל של שלג וגבריאל של אש · ולא זה מכבה א"ז ולא זה מזיק את זה ?(ז)א[ו] החיות של אש
שני ודמות החיות מראהן כגחלי אש · וכת"י והחיות רצוא ושוב (א286) כמראה הבזק · ולא
זה מכבה א"ז · ולא זה מזיק א"ז · א"ר אבין לא סוף דבר בין מלאך למלאך אלא אפי' בין
מלאך אחד שחציו שלג וחציו אש והקב"ה עושה שלום בו ואית ליה חמש אפי' ואלו הן ·
וגויתו כתרשיש · ומראהו כמראה ברד · ולא זה מזיק א"ז ולא זה מזיק זה .. כתו' א' אומי
המקרה במים עליותיו · וכתו' אחד אומי כי יי אלהיך אש אוכלה הוא · וכת"י כורסייה שביבין
דינור · ולא זה מזיק את זה ולא זה מזיק את זה .. אמי ר' יוחנן כת"י עושה שלום במרומיו ·
הרקיע של מים והכוכבי של אש ואינן מזיקין זה לזה · מעולם לא ראתה חמה פגימתה של
לבנה .. אמי ר' יעקב דכפר חנן כת"י המשל ופחד עמו · המשל זה מיכאל · ופחד זה גבריאל ·
עמו · מאי עמו · מושלמין לו · אמי ר' לוי אין לך כל מזל ומזל שהוא קודם לחברו בעלייתן ·

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

ואין לך כל כוכב וכוכב שהוא מביט מה למעלה ממנו אלא מה שלמטה ממנו · כהדין בר נשא
דנחית כסולמא ולא חמי לאחוריו · אף במכות פרעה עשה הקב"ה שלום שני ויהי ברד ואש
מתלקחת בתוך הברד ..

<ג,יא,ב> בעטרה שעטרה לו (מ)[א]מו .. אמי ר' יוחנן שאל ר' שמעון בן יוחאי את ר' אלעזר
ברי יוסי א"ל איפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו א"ל הן א"ל היאך · א"ל
למלך שחיתה לו בת יחידה והיה מחבבה יותר מדאי והיה קורא אותה בתי לא זו מחבובה עד
שקראה אחותי · לא זו מחבובה עד שקראה אימי כך בתחלה חבב הקב"ה לישראל וקראן בתי
הה"ד שמעי בת וראי · ולא זו מחבובן עד שקראן אחותי שני פתחי לי אחותי רעיתי · יונתי
תמתי · (286ב) ולא זו מחבובן עד שקראו אימי הה"ד הקשיבו אלי עמי ולאמי · אמי כתי ·
עמד ר' שמעון בן יוחנן ונשקו על ראשו · אמי אלו לא באתי אלא לשמוע הטעם הזה מפיך דיי
..

<ד,ד,א> כמגדל דוד צוארך · מה שגידל אתכם דוד בספרו · ומה גדל אתכם לגזור ים סוף
לגזרים · בנוי לתלפיות · מהו לתלפיות · ספר שאמרו אותו פיות הרבה · עשרה בני אדם אמרו
ספר תלים · ואלו הן אדם הראשון ואברחם משה דוד ושלמה · על אילין המשתא איתפלגון
אילין חמשתא אוחרינתא מאן חינון רב ור' יוחנן · רב אמי אסף והימן וידותון אחד · ושלשת
בני קרח ועזר(ה)[א] · על דעתיה דרב אין אסף בכלל בני קרח · ועל דעתיה דר' יוחנן אסף
דהכא הוא אסף דתימן אלא על ידי שהיה בן תורה זכה לומי שירה עם אחיו וזכה לומי שירה
בפני עצמו על דעתיה דרב · אסף אחר הוא · שני על ידי אסף הנביא על ידי הנביא · רבי ור'
יוחנן רב אמי לידותן הנביא · על הידותן · על הדינין שעברו עליו ועל ישראל · ר' יוחי אמי ·
לידותן הנביא על הדתין ועל הדינין שעברו עליו ועל ישראל .. ר' חונא בשם ר' אחא אמי ·
אעפ"כ שעשרה ב"א אמרו ספר תילים · מכולהו לא נאמי על שמותן אלא ע"י דוד מלך ישראל
· לה"ד לחבורה של נאנסין שהיתה מבקשת לומי הימנון למלך · אמי להם המלך כלכם נעימים
כלכם חסידים כלכם משובחי לומי הימנון לפני אלא איש פלוני יאמי על יד כלכם · למה ·
שקולו ערב · כך בשעה שבקשו עשרה צדיקי לומי ספר תלים אמי להם הקב"ה כלכם נעימים
כלכם חסידים כלכם (287א) משובחי לומי שירה הימנון לפני אלא דוד יאמי ע"י כלכם למה
שקולו ערב הה"ד ונעים זמירות ישראל · ר' חונא בשם ר' אחא אמי מי מנעים זמירותיהם של

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

ישראל [דון] דוד בן ישי .. אלף המגן תלוי עליו . כל אותן האלפי והרבבות שעמדו על חים
והגנתי עליה לא הגנתי עליה אלא בזכו אותנו שבא מי שהוא עומד וישלוט ביצרו ויתגבר על
יצרו כגון משה בשעתו ודוד בשעתו ועזרא בשעתו . כל דורו נתלה בו . ועל יד מי נקרע לכם
י"ס על יד שני שדיים . ואלו הן משה ואהרן ..

<ד,ד,ב> ר' יוחנן פתר קרייה בישראל לפני חר סני עדר שעמדו על ה"ס לא היו עומדין
באלריאה לשון שמחה וקלות ראש . מבעד לצמתך . שהיו עצמן מצמצין על כל דיבור ודיבור .
ולא היו עומדין באליריאה אלא באימה וביראה ברתת ובוזיע .. שנייך כעדר הקצובות . מולין
קציבן . רמ"ח אברים וכנגדן רמ"ח מצות עשה . וכן מצות לא תעשה שס"ה . שעלו מן הרחצה
 . שהיו כלן מרוחצין מן העונות . ר' אחא ור' מיש'רשיא בשם ר' אידי אמ' בכל המוספין כתי'
ושעיר עזים א' לחטאת . ושעיר חטאת א' אבל בעצרת אין כתי' חטאת ללמדך שלא היה בידם
לא חטא ולא עון . שכולם מתאימות . אמ' ר' יוחנן ביום שירד הקב"ה על ה"ס ליתן התורה
לישראל ירדו עמו ס' רבוא של מלאכי השרת וביד כל א' וא' מהם עטרה לעטר את ישראל לכל
א' וא' מהם . ר' אבא בר כחנא בשם ר' יוחנן אמ' ק"ך רבוא של מלאכי השרת ירדו עם
הקב"ה בסיני אחד מלבישן עטרה וא' אסרו זוני (287ב) מאי זוני . ר' חונא רבא דציפרין אמ'
זונס הה"ד מוסר מלכים פתח ויאסור אזור במתניהם . ושכולה אין בהם שלא היה נזוק א'
מהם .. כפלח הרמון רקתך . הריקן שבכם רצוף הוא תורות כרימון הזה . ואין צ"ל מבעד
לצמתך . על הצנועים שבכם ועל המצומתים שבכם ..

<ד,ד,ג> שעלו מן הרחצה . ר' חונא בשם ר' אחא אמ' שלא הקדים אחד מהם תפילין של ראש
לתפילין של יד . שאילו הקדים א' מהם תפילין של ראש לתפילין של יד לא היה משה משבחן
ולא היו עולין משלום לשלום הוי אומ' שהיו צדיקים ביותר ..

<ד,ה,ב> ר' יוסי אומ' ג' פרנס[ים] טובים עמדו להם לישראל . ואלו הם משה ואהרן ומרים .
ובזכותם ניתנו להם ג' מתנו' טובות . הבאר והמן וענני כבוד . בזכות משה המן . בזכות מרים
הבאר . בזכות אהרן ענני כבוד . מתה מרים ופסקת הבאר והיו אומרים לא מקום זרע ותאנה
וגפן ורמון ומים אין לשתות . וחזרה בזכות משה ואהרן . כיון שמת אחרון נסתלקו ענני כבוד
הה"ד ויראו כל העדה כי גוע אחרן . אל תקרי ויראו אלא ויראו . וחזרו שניהם בזכות משה .
כיון שמת משה נסתלקו שלשתם . ועוד לא חזרו . והצרעה לא היה עמם את הירדן ולא ראו
ישראל קורת רוח מן אותה שעה ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ד,ו,א> עד שיפוח היום · ר' אבהו ורבי לוי חד אמרי בשעה שמל אברהם אבי את עצמו ואת בניו ואת בני ביתו עשה ערלותיהן גבעה וזרחת עליהם החמה והתליעו ועלה לפני הקב"ה (288א) כריח קטרת הסמי וכריח קמץ הלבונה שע"ג האישים · באותה שעה אמר הקב"ה לכשיבואו בניו של זה לידי עבירו ומעשי רעים הריני זוכר להם הריח הזה ומתמלא אני רחמים עליהם ומחפך להם מידת הדין למידת רחמים · הה"ד אלך לי אל חר המור ואל גבעת הלבונה · אמר ר' לוי בשעה שמל יהושע את בני ישראל במזב · מלך והעמיד ערלותיהן גבעה וזרחת עליהם חמה והתליעו ועלה ריחן לפני הקב"ה כריח קטרת הסמים וכריח קומץ הלבונה שע"ג האישים · באותה שעה אמר הקב"ה לכשיבואו בניהם של אקלו לידי עבירו ומעשים רעים הריני זוכר להם הריח הזה ומתמלא עליהם מדת [הדין למידת] הרחמים ומחפך להם מדת הדין למידת הרחמים · הה"ד אלך לי אל חר חמור ואג"ה ·

<ד,ז,א> כלך יפה רעיתי · זה אבי יעקב שהיתה מטתו שלי מה ולא נמצא בה פסולת · מהו כלך יפה רעיתי · תני ר' שמעון בן יוחי בשעה שעמדו ישראל לפני ה"ס ואמרו כל אשר דבר יי נע"ו · אותה שעה לא היו בהן לא זבין ולא מצורת ולא הזגריי ולא סומי ולא אלמין ולא חרשים ולא שוטיין ולא שוממין ולא טפשיין ולא חילוקי לב · ועל אותה שעה נאמר כלך יפה רעיתי · וכיון שחטאו לא היו ימים קלים והיו בהם סומין זבין ומצוי הגריי ואלממי וחרשים ושוטים ושוממין וטפשיין · באותה שעה נאמר וישלחו מן (חי) המחנה כל צרוע וכל זב · אמר ר' חלבו כתיי ויהי המקריב ביום הראשון · ביום השני הקריב נתנאל בן צוער · ולמה עשה יהודה תפלה שלא יתגאה יהודה ויאמר (288ב) הואיל ואני הקרבתי תהלה אני הוא גדול שבכולם · אלא העלה עליהם הקב"ה כאלו כולם הקריבו ביום האחרון · אמר ר' אלעזר כתיב זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו · והלא כל אחד ואחד מהם הקריב מזרק אחד כף אחת קערה אחת · ומה ת"ל קערות כסף שתיים עשרה מזרקי כסף י"ב כפות זחב שתיים עשרה · אלא שלא יאמר יהודה () הואיל ואני הקרבתי תהלה אני הוא הגדול שבכולם לפי העלה עליהם הקב"ה כאלו כולם הקריבו ביום הראשון · וכאלו כולם הקריבו ביום האחרון ·

<ד,י,א> מה יפו דודיך אחותי כלה · ר' ברכיה ור' (חל) הלבו בשם ר' שמואל בר' נחמן אמר בעשרה מקומות נקראו ישראל כלה · שיתא הכא · וארבעה בנביאי שתא הכא · אתי מלבנון

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

כלה · לבבתיני אחותי כלה נופת תתופנה שפי כלה · גן נעול אח"כ · באתי לגני אחותי כלה ·
מה יפו דודיך אח"כ · הא שתא וארבעה בנביאיא · קל ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה ·
וככלה תעדה כליה · ותקשרם ככלה · ומשוש חתן על כלה · וכנגדן לבש הקב"ה עשרה לבושין ·
· יי מלך גאות לבש אי לבש יי עוז התאזר · ב' וילבש צדקה כשרין · וילבש בגדי נקם תלבושת ·
ויעט כמעיל קנאה · זה הדור בלבשו · מדוע אדום ל[ני]לובשך · הוד והדר לבשת · הרי כדי
ליפרע מאומי העולם שבטלו מישראל עשרת הדברות שהיו מצמצמים עליהם ככלה ..

<ד,יא,א> נופת תטופנה שפתותיך אחותי כלה ר' חונה[א] ור' חלפתא בשם ריש לקיש מה
כלה זו (289א) מתקשטת בכ"ד תכשיטין · ואם חסרה אחד מהן אינה כלום · כך ת"ח צריך
שיהא רגיל בכ"ד ספריי · ואם חסר אחד מהם אינו כלום .. ר' חונא בשם ריש לקיש · מה כלה
זו צנועה כך ת"ח צריך שיהא צנוע .. ר' חלפתא קיסרייא בשם ריש לקיש · מה כלה זו יושבת
בפורייה ואומרת ראוני שאני טחורה וזו עדותי מעידה עלי · כך ת"ח צריך שלא יהא בו שום
דופי .. ר' אלעזר ב"ר שמעון ור' יוסי בר' חנינא ורבנן · ר' אלעזר אומי כל מי שהוא אומי ד"ת
ברבי ואינן עריבין על שומעיהן כסלת הזה שהיא צפה ע"ג הנפה נוח לו שלא אמרן · ר' יוסי
(ו..) [ב'] חנינא אומי כל מי שהוא אומי ד"ת ברבים ואינן ערבים על שומעיהם כדבש הזה שבא
בו כצוף דבש נוח לו שלא אמרן · רבנן אמרי כל מי שהוא אומי דת"ב ואינן עריבין ע"ש כדבש
וחלב המעורבין זה בזה נוח לא שלא אמרן .. ר' יוחנן וריש לקיש אמי כל מי שאומי דת"ב
ואינן עריי ע"ש ככלה זו שהיא עריבה על בעלה בשעת חופתה נוח לו שלא אמרן ..

<ד,יא,ב> דבש וחלב תחת לשונך · ר' ברכיה בשם ר' חונא אמי בר מרי אמי אין משקה סרוח
יותר ממשקה הזה כשהוא תחת לשונך ואת אומי דבש וחלב תחת לשונך · אלא אם הלכו
קהות דבש וחלב תחת לשונך · הלכות המאוששות על אכ"ו .. אמי ר' לוי אף הקורא מקרא
בעינוגו ומגונו עליו הכתו' אומי דבש וחלב תחת לשונך ·

<ד,טז,א> יבא דודי לגנו · אמי ר' יוחנן לימדתך תורה (289ב) דרך ארץ · שלא יהא החתן נכנס
לחופה עד שהכלה נותנת לו רשות · מה טעם יבא דודי לגנו ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ה,ב,ב> קול דודי דופק · ע"י משה · בשעה שא"ל ויאמי משה כה אמי יי כחצוי הלילה · פתחי לי · ר' יוסי אמי · אמי הקב"ה לישי בני פתחו לי פתח אחד של תשובה (כה') כחדודה של מחט ואני פותח לכם פתחי שיהיו עגלות וקרונות נכנסו בו · ר' תנחומא ור' חונא ור' אבהו בשם ריש לקיש · כתיב הרפו ודעו כי אנכי אלהים · אמי להם הקב"ה לישראל הרפו ממעשיכי הרעי ועשו תשובה כחרף עין ודעו כי אנוכי יי · ר' לוי אמי אלו היו עושין תשובה אפי' יום א' מיד היו נגאלין · ומיד היה בן דוד בא · מה טעם · היום אם בקולו תשמעון · אחותי במצריי שנשתאחו לי בשתי מצות · בדם פס(ה)[ח] ובדם מילה הה"ד ואעבור עלייך ואראך מתבוססת בדמייך ואומי לך בדמייך חיי · זה דם פסח · בדמייך חיי זה דם מילה · רעייתי · שריעו אותי בים ואמרו זה אלי ואנוהו · יי ימי לעולם ועד · יונתי במר?ה? · שמשה נצטוו ישראל ונצטוינו כל מצות וצדקות ומעשי טובי כיונה זו המצויינת · שם לו חק ומשפט · במרה · (תמת?י?) תמו?תי שנתממו עמי בסיני ואמי כל אשר דבר יי נע"ו ר' ינאי אומי תיומתי · כב יכול לא אני גדול ממנה ולא היא גדולה ממני · ר' יהודה דסכנין בשי' ר' לוי · תאומתי · מה התאומי הללו אם חושש ראשו של אחד מהם חברו מרגיש · כב יכול אמי הקב"ה עמו אנוכי בצרה · שראשי נמ"ט על שם שנאמי ארץ רעשה גם שמים · קוצותיו תלתלים · שני גם עבים נטפו מים ..

<ה,יא,א> ראשו כתם פז · ראשו זה התורה · יי קנני (א290) ראשית דרכו · כתם פז · אלו ד"ת שהן חביבין מזחב ומפז שני הנחמדי מזחב ומפז רב · רב הונא בשי' ריש לקיש אמי שני אלפים שנה קדמה התו' לברייתו ש"ע מה טעם ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום ויום ויומו של הקב"ה אלף שנה שני כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול · קוצותיו תלתלים · זה הסירגול · שחורות כעורב · אלו האותיות · ד"א קוצותיו תלי · תילי תילים הם · ר' עזריא אמי אפילו דברים שאתה רואה אותן שהן קוצין בתורה ?ה?ן הן קוצי קוצי · ר' אליעזר ורבי יהושע תלי תילים הן · דא"ר עזרי' אפי' דברי' שאתה רואה אותן שהם קוצים בתורה תלי תילים הן במי הן מתקיימו שחזרו' כעורי' · במי שהוא משבים ומעריב בהם · ר' יוחנן וריש לקיש · רבי יוחנן אמי טין גרנה של תורה אלא בלילה שני ותקם בעוד לילה · וכתתי קומי רני בלילה · ריש לקיש אמי ביום ובלילה · על שם שני ותקם בעוד לילה והגית בו · יומם ולילה · אמי ריש לקיש וכן למדני ר' יוחנן שאין גרנה של תורה · אלא בלילה · אמי ריש לקיש כך הוינא לעי באורייתא ביממא הות מנחרא לי בליליא דכתי' והגית בו יומם ולילה ·

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ה,יא,ב> ר' יוחנן דציפורין פתר קריה בתלוליות של עפר · מי שהוא טפש אומי מהר מי יוכל לקצות את זה · ומי שהוא פקח אומי הריני קוצה שתי משפלות ביום ושתי משפלות בלילה · ולמחר כן עד שאני קוצה את כלה · כך מי שהוא אומי מי שהוא יכול ללמוד תורה · נזיקין לי פרקי כלים לי פרקים · ומי שהוא פקח מהו אומי · הריני לומד שתי הלכות היום ושתי הלכות למחר עד שאני למד את כלה · אמר ר' ינאי דאמות (290ב) לאויל חכמות · לככר נקוב שהיה תלוי באוירו של בית · מי שהוא טפש אומי מי הוא יכול להורידו · ומי שהוא פקח אומי ולא אחר תלאו אלא חריני מביא שני קנים ומחברן זה לזה עד שאני מורידו · כך טפש אומי מי יוכל ללמוד מה שבלבו של זה החכם · ומי שהוא פקח אומי · והוא לא מאחר למדה הריני לימד שתי הלכות היום ושתי הלכות למחר עד שאני למד תורתו של חכם זה · אמר ר' לוי לקלסטל נקוב ששכרו בעליו פועלי למלאתו מים · מי שהוא טפש אומי מה אני מועיל [מכני] בזו ומוציא בזו · ומי שהוא פקח אומי ולא שכרי אני [ו]טל מבעל הבית · כך מי שהוא טפש? אומי הריני למד תורה ומשכחה מה אני מועיל · ומי שהוא פקח אומי ולא שכר יגיע הקב"ה נותן לי · וא"ר לוי אפי' דברי' שאתה רואה אותן שהן קוצים בתורה תלי תלים הם יכולות להחריב העולם ולעשותו תל בד"א תל עולם · כתי' שמע ישראל יי אלהינו יי אחד · אם תחליף דלית בריש תחריב א"כ העולם · כתיב לא תשתחוה לאל אחר · אם תחליף ריש בדלית תחריב אחכ"ה · כתי' לא תחללו את שם קודשי · אם תחליף חיות בה'א תחרי' א(ה)[ח]כ"ה כתי' כל הנשמה תחלל יה · ואם תחליף ה'א בחי'ת תחריב אכ"ה · כתי' [כחשן] ביי · אם תחליף בית לכי' תחריב א(ה)[ח]כ"ה · כתי' ביי בגדו · אם תחליף בית לכי' תחריב אכ"ה · כתי' אין קדוש כיי כי אין בלתך · כלה בלה זאת לא בלה · כי אין בלתך כי אין לבלותך ·

<ה,יא,ג> מי יכין לעורב צידו · א"ר אלכסנדר בר אבון ור' אלכסנדר קרובה אפילו מתכנשין כל באי עולם להלבין כנף (291א) אחרת מן העורב אינן יכולין · כך אם מתכנשין כל באי עולם לעקור היו"ד שהוא הקטן שבאותיו כלן אינן יכולין · ממי אתה למד משלמה המי · שעל ידי שבקש לעקור יו"ד מן התורה עלה וקטרג · ומי קטרג · ר' יהושע ב"ל אמ' יו"ד שבירבה קטרג · אמ' ר' שמעון בן יוחאי ספר משנה התורה טלה ונשתטה לפני הקב"ה ואמ' לפניו רבו ש"ע כתו' בתורתך דיי' דייתיקי שמקצתה בטלה כלה בטלה והרי שלמה המלך מבקש לעקור יו"ד שבתורה א"ל הקב"ה לך הרי שלמה בטל ומאה כיוצא בו ויו"ד ממך אינו בטל לעולם ·

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ה,יא,ד> ר' יהושע בן קרחה אמ' יו"ד שבשרי עלה ונשתטה לפני הקב"ה ואמ' לפניו רבו' ש"ע עקרתני משמה של צדקת זו · א"ל לך מתחלה היית בסופן של אותיות ובשם נקבה · עכשיו אני נותנת בשמו של זכר ובראש של אותיות בצדיק שבעולמי הה"ד ויקרא משה להושע בן נון יהושע · ר' אלעזר בר אונה בשם ר' אחא · לעשרים וששה היה קורא תגר לפני הקב"ה רבו' ש"ע נתתני בראש האותיות ולא בראש כי את העולם? אלא בבית · שני בראשי ב"א · אמ' ליה הקב"ה עולמי ומלואו לא נבראו אלא בזכות התורה שני יי בחכמה יסד ארץ · למחר אני נגלה ונותנה לישראל ואני נותנך בראשן של דברות ובך אני פותח תחלה אנוכי יי אלהיך · בר חוטה אמ' למה נקרא שמה אלי(פ)[ף] שהוא מסכים מאלף שני דבר צוה לאלף דור ·

<ה,יא,ה> ר' יהודה בר' פתר קריה בתלמי' חכם · שחורות כעורב אלו ת"ח אע"פ שהן נראין כאלו הם (291ב) כעורי' ושחורי' בעולם הזה · לעולם הבא מראיהן כלפידי' וכברקי' ירוצצו · ר' שמואל בר' יצחק פתר קריה בפרשיותיה של תורה שני שחורו' כעור' אלו הן פרשיותי' ש"ת שנראות כאלו הן כעורב ושחורו' מלאמרן ברבי' · אמ' הקב"ה עריבות הן עלי · הה"ד וערבה ליי מנחת יהודה תדע שכן הוא · שהרי פרשה זב וזבה לא נאמרו שתיהן כאחת אלא זו בפני עצמה וזו בפ"ע שני איש איש כי יהיה זב מבשרו · ואשה כי תהיה זבה ואשה כי יזוב זוב דמה ·

<ה,יא,ו> אמ' ריש לקיש תורה שנתן הקב"ה היה עורה של ראש לבנה וכתובה באש שחורה · היא אש והצובה (מ)[ב]אש ומלובלת באש ונתונה באש · הה"ד מימינו אש דת למו ·

<ה,יג,א> שפתותיו שושנים · זה ת"ח שהוא רגיל במשנתו ששפתותיו כשושנים · נוטפות מור עובר · אעפ"כ עובר הוא וחוזר ומברר תלמודו ·

<ה,יז,ג> מעולפת ספירים · אמ' ר' אבא בר ממל אם נתעלף אדם בדברי תורה והלכה סוף שהוא נעשה ספיר בד"ת וסוף שהוא נעשה בהם מלך הה"ד קסם על שפתי מלך ·

<ה,טז,א> חכו ממתקים · כתי' כה אמר יי לבית ישראל דרשוני ו(ה)[ח]יו יש לך חיד מתוק מזה שני חי אני נאום יי אלהים אם אחפוץ במות הרשע · יש לך חיד גדול מתוק מזה · כי לא אחפוץ במות הרשע ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט · יש לך חיד גדול מזה · אמ' ריש לקיש ובלבד בתוהא על הראשו' הא כיצד · תני רבי שמעון בן יוחאי הרי שהיה צדיק (292א) כל ימיו

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

ובסוף נעשה רשע עליו הכ"א כל צדקותיו אשר עשה לו תזכרנא · הרי שהיה רשע כל ימיו
ולבסוף נעש' צדי עליו הכ"א וברשעתו אשר עשה לא יכשל ביום שובו מרשעו · אמ' ר' יוחנן
ולא עוד אלא כל עבירו' שעבר הקב"ה מונה אותן לו לזכות הה"ד מר ואחלות קציעו' בגדותיך
כל בגידות שבגדת בי הרי הן עלי כמור ואהלות לפני ··

<ה,טז,ג> ר' עזריא ור' אחא בשם ר' יוחנן אמ' בשעה ששמעו ישראל בסיני אנכי מיד פרח
נשמתן הה"ד אם יוספי' אנחנו לשמוע הה"ד נפשי יצאה בדברו · חזר הדיבור ועמ' לפני
הקב"ה ואמ' לפניו רבו' ש"ע אתה ותורתך חי וקיימת ושלחתני אצל מתים · כלם מתים ·
באותה שעה חזר הקב"ה והמתיק להם הדבור · הה"ד קול יי בכח · אמ' ר' חמא בר חנינא קול
יי בכח לבחורים · קול יי ב(הד:ר)(כח) לשישישים ·· תני ר' שמעון בן יוחי תורה שנתן הקב"ה
לישראל היא החזירה להם נפשותיהן הה"ד תורת יי תמימה מ"נ · ר' אמ' · חכו ממתקי' ·
למלך שדבר כנגד בנו ונתיירא ונשמטא נפשו ממנו ·· כיון שראה המלך שנשמטה נפשו התחיל
מגפף אותו ומנשקו ומפתהו ואומ' לו מה לך · ולא בני יחידי אתה · לא אני אביך · כך כיון
(ז)[ש]דבר הקב"ה עם ישראל אנוכי יי בכוחו מיד פרח נשמתן · כיון שמתו התחילו המלאכים
מגפפין ומנשקין אותם ואומרים להם מה לכם אל תראו בנים אתם ליי אלהיכם · והקב"ה
ממתיק בכ(ה)[ח]ו הדבר ואומ' להם לא בני אתם · אנוכי יי אלהיך · ע(י)?מי אתם וחביבי
לפני והתחיל מפתח (ב292) אותם עד שהזרה נשמתן בגופן · הוי חכו ממתקים התחילה
התורה מבקשת עליהם רחמים על ישראל מן הקב"ה אמרה לפניו רבונו ש"ע יש מלך משיא
את בנו וחורג את בן בתו כל העולם כלו שמח בשבילי ובניך מתים מיד חזרה נשמתם · הה"ד
תורת יי תמימה משיבת נפש ··

<ה,טז,ד> ר' אחא ור' תנחום ב"ר חייא בשם ר' יוחנן · ואת שבתותי קדשו · במה את מקדשו
· קדשוהו במאכל ובמשת' ובכסו' נקייה · דכתי' והיה לאות בני וביניכם אני יי · נאמן לשלם
לכם שכר טוב · אמ' ר' חייא בר אבא בנהג שבעולם אדם עושה עם בעל הבית מלאכה ועל ידי
שהוא מזבל את עצמו בטיט הוא נותן לו שכרו · אבל הקב"ה אינו כן אלא מזחיר להם
לישראל ואומ' להם אל תנבלו עצמכם בדבר רע ואני נותן לכם ש"ט הה"ד אל תשקצו את
נפשותיכם · ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם · אני יי · אני הוא נאמן לשלם לכם שכ"ט לעולם
הבא ··

<ה,טז,ה> ר' יודן בשם ר' חמא בר חנינא ור' ברכי' בשם ר' אבוהו · כתי' ואבדיל אתכם מן
העמים להיו' לי · אלו נאמן ואבדיל את העמים · מכם לא היתה תקומה לשונאיכם של ישראל

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

· אלא ואבדיל אתכם מן העי' לה"ל · כזה שהוא מברר את הרע מן היפה טוב חוזר ומברר ·
אבל המברר את היפה מן הרע שוב אינו חוזר ומברר · כך אלו נאמן ואבדיל את העמים מכם
לא הית' תקומה לשונאיהם ש"י אלא נאמי' ואבדיל אתכם מ"ה לה"ל לשמי לעולם .. אמ' ר'
אחא מכאן שהקב"ה אמ' להם לאומי' העולם (א293) שיעשו תשובה ויקרבו תחת כנפיו ..

<ו,ב,א> דודי ירד לגנו לערוגת הבושם · אמ' ר' יוסי ברי' חנינא הפסוק הזה לא ראשו סופו
ולא סופו ראשו ולא הוה צריך למימר אלא דודי ירד לגנו לרעות בגנו ואת אמ' לרעות בגנים ·
אלא דודי זה הקב"ה · לגנו זה העולם · לערוגת הבושם אלו ישראל · לרעו' בגנים אלו בתי
כנסיות ובתי מדרשות וללקו' שושני' אלו הצדיקי' שבישראל · מה בין זקנים למיתת נערי' ר'
יהודה ור' אבוהו · ר' יהודה אומ' הנר בזמן שהוא כבה מאיליו יפה לו ויפה לפתילה · ובזמן
שאינו כבה מאליו רע לו ורע לפתילה .. ר' אבוהו אמ' התאינה הזו בזמן שהיא נלקטת
בעונתה יפה לו ויפה לתאינה · ובזמן שאינה נלקטת בעונתה רע לה ורע לתאינה ·

<ו,ב,ב> דילמ' ר' חייא בר אבא ותלמידיו ואית דאמרין ר' עקיבה ותלמידיו · ר' יהושע
ותלמידיו הוו נהיגין דהוו יתבין פשתין תהות חדא תאינה ובכל יום ויום היה משכים בעל
התאינה ומלקט תאנתו אמרין נשנה את מקומנו שמא הוא חושדנו · מה עשו הלכו וישבו להם
במקום אחר · חשכים בעל התאינה ללקט את תאינתו ומצאו שחלכו · הלך וחזר אחריהם עד
שמצאן · אמ' להם רבותי מצוה הייתם נוהגים ועושי' לי ואתם מבקשים למנטה ממני · אמרין
ליה חס ושלו' · אמ' להם ומפני מה הנחתם מקומכם וישבתם במקום אחר · אמרין ליה שמא
אתה חושדנו · אמ' להם חס ושלו' · אלא אומ' לכם מפני (ב293) מה אני משכים ללקוט את
תאנתי שכיון שהחמה זורחת עליהן הן מתליעות · מיד חזרו לתמן · ההוא יומא אשכח ולא
לקט נטלו מהם ופצעו אותן ומצאו אותן מתליעות · אמרי' ?יפה אמ' בעל (ח') התאינה · הא
יודע אימתי הוא עונתן של צדיקי' לסלקן והוא מסלקן ·

<ו,ב,ג> אמ' ר' שמואל בר נחמן · למלך שהיה לו פרדס ונטע לתוכו שורות שורות של אגוזי'
שורי' שורות של תפוחים · שורי' שורי' של רימונים · ומסרו ביד בנו בזמן שהיה בנו עושה
רצונו היה מחלך ומחזר ורואה אי זה נטע יפה לעולם והיה עוקרו ומביא ושותלו בתוך הפרדס
· ובזמן שלא היה עושה רצונו היה מהלך ורואה אי זו נטיע' יפה בתוך הפרדס ועוקרה ממנו ·
כך כל זמן שישראל עושין רש"מ רואה אי זה צדי' באומי' העולם כגון יתרו ורחב ומביאו

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

ומדביקו בישראל · ובזמן שאין ישראל ע"ר ש"מ רואה אי זה צדיק כשר וירא שמי כפלו זה
ומסלקו מביניה ··

<ו,ב,ד> כד דמך ר' חייא בר איביא בר אחתיה דבר קפרא אמרי ליה לר' יוחנן עול ואפטר עלוי
אמי לון יעול ריש לקיש דהוה תלמידיה והוא ידע חייליה · עאל ריש לקיש ואפטר עלוי דודי
ירד לגנו · והוא היה יודע מעשיו של ר' חייא בר איביא וסלקו מן העולם ··

<ו,ב,ה> כד דמך ר' סימון בר' זיבדי · עאל ר' ואפטר עלוי והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום
בינה · תהום אמי לא בי היא · ונעלמי מעיני כ"ח · ארבעה דברים הן שהן תשמישו של עולם ·
וכלן אם עברו יש להן חליפין · ואלו הן (294א) כי יש לכסף מוצא ומקו' לזחב יזוקו · ברזל
ומעפר יוקח וגו' · אבל ת"ח אם מת [מי] מביא לנו תמורתו · אנו שעבדנו את ר' סימון מהיכן
נמצא כמוהו · אמי ר' לוי · שבטים מצאו מציאה דכתי' ויצא להם ויחרדו · אנו שאבדנו את ר'
סימון בר זבדי מהיכן אנו מוצאין תמורתו · הוי והחכמה מאין תמצא ··

<ו,ב,ו> כד דמך ר' בון בר' חייא עאל ר' זעירא ואפטי' עלוי · מתוקה שנת העובד נימר לכון
למה הוה ר' בון בר' חייא דומה · למלך שהיה לו כרם ושכר עליו פועלים · והיה שם פועל אחד
מתכשר במלאכתו יותר מדאי · אחזו בידו והתחיל מטיל עמו ארוכו' וקצרו' · לאתותי ערב
באו אותן הפועלים ליטול שכרן · ובא הפועל ההוא ליטול שכרו עמה' ונתן לו המלך שכרו
כמותן · התחילו אותן הפועלים מצירין · אמרו לו אדונינו המלך אנו יגענו כל היום וזה לא יגע
אלא שתים או ג' שעו' ביום ואתה נותן לו שכר כמונו · אמי להם המלך ומה לכם מצירים · יגע
זה בשתים ושלוש שעו' מה שלא יגעתם אתם כל היום כולו · כך יגע ר' בון בר' חייא לכ"ח שנה
מה שלא יגע תלמיד ותיק לק' שנה · אמי ר' יוחנן כל מי שהוא יגע בתור' בעו' הזה · אף לעתיד
לבא אין מניחין אותו לישון אלא מוליכין אותו לבית מדרשו של שם ועבר ושל אברהם יצ' ויעו'
ושל משה · עד היכן עד ועשיתי לך שם גדול ··

<ו,ה,א> ר' פנחס בשם ר' חמא בר חנינא בר פפא · כתי' אך סוררים לשכון ?! זה אלהים ·
סוררים (294ב) והקב"ה משרה שכנתו עליה · באי זו זכות בזכו' שאמרו כל אשר דבר יי
נעשה ונשמע ··

<ו,יא,א> אל גינת אגוז ירדתי · ר' יהושע בן לוי אמי' נמשלו ישראל לאגוזה · מה האגוזה
נגזזת ונחלפת ולטובתה היא נגזזת למה שהיא נחלפת כשיער הזה שניגוז ונחלף וכצפרני' הללו

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

שהן נגזזין ונחלפין · כך כל מה שישראל נגזזין ונותנין מעמלן לעמלי תורה בעולם הזה לטובתן
הן נגזזין ונחלפין ומרבין עשר בעולם הזה ושכר טוב לעולם הבא · ר' יהושע דסרנן בשם ר'
לוי אמ' תרתי · מה הנטיעו' הללו כל מה שאתה מכסה שרשיהן הן משביחות · אבל האגוז
הזה אם אתה מכסה את שרשיו אינו מצליח · ר' יהושע אמר חורי מה הנטיעו' הללו אם אתה
מכסה את שרשיהם בשעת נטיעתן הן מצליחו' ואם לאו אינן מצליחו' · אבל האגוז הזה אם
אתה מכסה את שרשיו בשעת נטיעתו אינו מצליח · כך ישראל מכסה פשעיו לא יצליח · אמ'
ר' אלעשא לא הוה צריך קרייה למימי' אלא אל גינת ירק ואת אמרת אל גינת אגוז · אלא
מלמד שניתן להם שבחן של נטיעות וזיוו של ירק · ר' עזרי' אמ' תרתי מה אגוז זה עשו משמר
פריו כך עמי הארץ שבישראל מחזיקים בדברי תורה · הה"ד עץ חיים למחזיקים בה · ר' עזרי'
אמ' חורי מה האגוז הזה אם נופל לתוך הטנופת אדם נוטלו ומורקו ושוטפו ומדיחו וחוזר
לתחילתו (א295) והוא יפה לאכילה · כך כל מה שישראל מתלכלכין בעונות כל ימות השנה יום
הכפורי' בא ומכפר עליהם הה"ד כי ביום הזה יכ"ע · אמ' ר' יודה בר' סימון מה אגוז זה יש
בו ב' קליפו' · כך ישראל יש בהם ב' מצות · מילה ופריעה · ד"א אל גינת אגוז ירדתי · אמ' ריש
לקיש מה האגוז הזה חלק דתנינו ר' שמעו' אומ' אף בחלקי אגוזים · וכל מי שהוא עולה
לראשו ואינו נותן דעתו היאך יעלה הוא נופל ומת · ונוטל מן האגוז · כך כל מי שהוא מנחג
שררה על הציבור ואינו נותן דעתו היאך הוא מנחג את ישראל סוף שחוא נופל ונוטל דעתו
שלו מתחת ידיהם · הוא הדין דמה קודש ישראל ליש ראשי' תיבו' · ד"א אל גינת אגוז יר' ·
מה אגוז זה שחוק לתינוק ושיעשוע למלכים · כך היו י?ישראל בעולם הזה ע"י עונות · הה"ד
הייתי שחוק לב"ע אבל לעיתים והיו מלכים אומנייך ושרותיה' מניקותיך · ד"א מה האגוז
הזה יש בו אגוזי פרך ואגוזים בנונים ואגוזים קנטרנין · כך ישראל יש בהם שעושין צדקה
מאליהם · ויש שאת תובען והן עושין · ויש שאת תובען כמה פעמים ואינן עושין · אמ' ר' לוי
מתלא · תרעא דלא פתיח למצוותה · יהא פתיח לאסייא · ד"א אל גינת אגוז ירדתי מה האגוז
הזה את נוטל עליו ושוברו כך התורה קר[ו]?אה אבן ויצר חרע שני' והסירותי את לב האבן
מבשרכם אמ' ר' לוי · למקום ארימון שהוא משובש בגייסות · (ב295) מה עשה המלך · הושיב
בו כוסטריינוס לשמרו · שלא יקפחו לעוברי' ולשבי' · כך אמ' הקב"ה התורה קרואה אבן ויצר
הרע · תהא האבן משבר את היצר · ד"א אל גינת אגוז ירדתי · מה אגוז זה אין יכול לגנוב
המכס שלו לפי שקולו נשמע וניכר כך ישראל כל מקום שאחד מהם הולך אינו יכול לומ'
שאינו יהודי ל?פני שהוא ניכר · שני' כל רואיהם יכירום כי הם זרע בירך יי · ד"א מה אגוז זה

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

· שק מלא ממנו אתה נותן בתוכו כמה שומשמין כמה הרדלין והן מחזיקין · כך ישראל באו ונתוספו בו כמה גרים הה"ד מי מנה עפר יעקוב .. ד"א מה אגוז זה אתה נוטל אחד מהם מן הכרי וכלן נפ?נין ומתגלגלין זה עם זה · כך ישראל כשאחד מהם לוקח כלם מרגישין · הה"ד האיש אחד יחטא .. אמ' ר' ברכיא מה אגוז זה עשוי ד' מגירות והסירה באמצע · כך היו ישראל שרויין במדבר ד' דגלים ד' מחנות ואהל מועד באמצע ונסע אהל מועד .. ד"א אל גינת אגוז ירדתי זה העו' לראו' באבי הנחל אלו ישראל · לראות הפרח?א? הגפן · אלו בתי כנסיות ובתי מדרשו' הנצו הרמוני' אלו התינוקו' שהן יושבין ועוסקי' בתורה ..

<ז,א,א> שובי שובי השולמית · ר' חונא בשם ר' אחא · כתי' נמוגים ארץ וכל יושביה אלו ישראל שעמדו בחר סיני ואמ' כל אשר דבר יי נע"ו · ואלמלי כן כבר היה העולם מתמגמג והולך ומי (296א) נו?ס?ס אנוכי תכנתי עמודיה סלע · בזכו' אנוכי יי אלהיך תכנתי עמודיה סלה ..

<ז,א,ב> ונחזה בך · אומו' העולם אומ' לישראל · עד מתי אתם מתים על אלהיכ' ומושלמין לו · הה"ד על כן עלמות אהבוך · על מות אהבוך · עד מתי אתם נהרגין עליו · הה"ד כי עליך הורגנו כל היום · עד מתי אתם גומלין אותו טובו' והוא גומל לכם רעו' בואו אצלנו ואנו ממנין אתכם דוכסין איפרכין ואיסטרלטין · ונחזה בך · אתון חינון מחזיתיה דעלמי' כד"א ואתה תחזה מכל העם · וישראל משיבין להם מה תחזו בשולמית כמחולת המחנים שמעתם מימיכם אברה' יצו' ויע' עבדו ע"ז · שיעבדו בניהם אחריהם · לא אבותי' עבדו ע"ז ולא אנחנו נעבו' · אחריהם · אלא מה אתם יכולין לעשו' לנו שמא יכולין אתם לעשו' לנו כמחולה שנעשים (ב)[ל]יעקב אבי' כשיצא מבית לבן · ר' ברכיא בשם ר' לוי אמ' ששים רבוא היו חלים ומרקדים לפני אבי' יעקב בצאתו מבית ל?בין · ורבנן אמרי ק"י(ה)[כ] רבוא הה"ד ויאמ' יעקב כאשר ראם מחא"ז הרי ס' רבוא · ויקרא שם המקום ההוא מחנים הרי ק"כ רבוא · או שמא יכולין אתם לעשות לנו כמחולה שעשה הקב"ה לאבו' על חים הה"ד ויסע מלאך האלהים · או שמא יכול אתם לע"ל כמחולה שעשה לאלישע בן שפט מאבל מחולה שני' וישכם משרת איש האלהים לקום · ויאמ' אל תירא כי רבים אשר איתנו מאשר אתם · מיד ויתפלל אלישע אל יי ויאמ' · או שמא יכולין אתם לע"ל כמחולה שעתידי הקב"ה לעשו' לצדיקי' לע"ל .. ר' ברכיא ור' חלבו ור' אלעזר בשם ר' חנינא עתידי (296ב) הקב"ה להעשות ראש חולה לצדיקי' לע"ל שני

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

שיתו לבבכם לחילה · לחולה · ומראין לו בעצבע שנא' הנה אלהינו זה עולם ועד הוא ינחגנו
עלמות · כעלמות במחולה של צדיקים ונזכה ונראה במחרה בימינו ..

<ז,ב,א> מה יפו פעמייד בנעלים · אמ' ר' פנחס מעשה בשני אחים עשירי' שהיו באשקלון והיו
שם שכנים רעים מאומי' העולם והוון אמרין אימת אילין יהודאין () סלקין למיצליה
בירושלם ואנן עלין ומקפחין ית בתיחון ומחרבן להון · מטא זימנא וסלקין וזימן להם הקב"ה
מלאכי' כדמותן והוון עיילין ונפקין בגו בתיחון · כד אתאן מירושלם הוון פלגין ממאי דאייתין
עמהון לכל מגיריהון · אמרין לון אן הויתון · אמרין לון בירושלם · אימת סלקתן · ביו?ם?
פלון · ואימת א(ח)ת[יתון] · ביום פלן · אמרין בריך אלההון דיהודאי דלא שבק יתחון · אינון
גברייא הוון סבירין אימת יסקון אילין גברייא יהודאי למצלייה בירושלם דאינון עיילין
ומקפחין ית בתיחון ומחרבן להון וזימן לון אלההון מלאכין כדמותהון דהוון נפקין ועללין בגו
בתי?ה?ון בגין דאיתרחינו ביה · לכך נאמ' מה יפו פעמייד בנעלים ..

<ז,ב,ג> מעשה ידי אמן · אומננו של הקב"ה בעולם · אמ' ר' שמואל בר' נחמן למלך שהיה לו
פרדס ונוטע בתוכו שורו' שורות של אגוזים שורות שורות של תפוחים · שורות שורות של
רמונים ומסרו לבנו ואמ' ליה בני איני תובע ממך דבר אל[א]בשעה שהנטיעו' הללו מבכרות
(297א) תהא מביא מהן לפני ומטעימני מהן כדי שאראה מעשה ידי ואשמח בך · כך אמ' **הקב"ה**
לישראל בני איני תובע מכם דבר אלא כשיוולד לאחד מכם בן בכור יהא מקדישו לשמי
הה"ד קדש לי כל בכור · וכשאתם עולין לפעמי רגלים תהיו מעלין אותו וכל זכרי' שלכם
להראו' לפני לפי' משה מזחיר לישראל ואומר להם שלש פעמים בשנה ..

<ז,ה,א> צוארך (ב)כ[כמגדל השן] · כתי' וירץ עשו לקראתו ויחבקהו וישקהו · כלו נקוד · א"ר
שמעון בן אלעזר כל מקום שאת מוצא הכתב רבה על הנקודה את תפוש את הכת' ומניח את
הנקודה · נקודה רבה על הכת' את תיפוש את הנקודה ומניח את הכת' אלא כולו נקוד וישקחו
· מלמד שנמכרו רחמיו ונשקו בכל ליבו באותה השעה · א"ל ר' ינאי א"כ למה נקוד עליו אלא
מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו ונעשה צוארו של יעקב אבי' של שיש וקהו שיניו של אותו
רשע ונמחו כדונג · ומה ת"ל ויבכו · אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שיניו ..

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ח,ו,א> שימני כחותם · אמי ר' מאיר אמרו ישראל לפני הקב"ה רבו ש"ע מה שחשבת בלבך לעשות לנו עשה · ד"א א"ר יוחנן בשם ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי בשעה שעמדו ישראל לפני ה"ש ואמרו כל אשר דבר יי נעשה ונשמע · באותה שעה קרא הקב"ה למלאך המות וא"ל אע"פ שמניתיך ספיקלטור קוזמוקלטור על כל בריותי אין לך עסק באומה זו הה"ד ויהי כשומעכם את הקול מתוך החשך · וכי יש חשך למעלן (ב297) והכתי' ונחורא עמיה שריה אלא מתוך החשך זה מלאך המות שהוא קרוי חשך שני והלוחו מעשה אלהים המה · חירות על הלוחות · אל תקרי חרות אלא חירות · ר' יהודה ורבנן ור' נחמיה · ר' יהודה אומ' חירות ממלאך המות · ר' נחמיה אומ' חירו' מן המלכיות · ורבנן אמרי חירות מן הייסורין ··

<ח,ו,ב> ד"א שימני כחותם · ר' ברכי' אמי שימני כחותם על לבך זו ק"ש שני והיו הדברי' האלה ע"ל · כחותם על זרועך אלו תפלין · שני וקשרתם לאוי ע"י · ר' אחא בר' שמעון ור' בון בשם ר' בנימין בריה דר' פפי אמרי גדול כחה של תשובה שהיא מבטלת את השבועה ומבטלת את הגזרה מנין שני כה אמר יי כתבו את האיש הזה ערירי · ונאמי' ביום ההוא אקחך זרובבל בן שאלתיאל · מבטלת את השבועה מנין שני חי אני נאם יי צבאות א?ם? יהיה כניהו בן יהויקים · וכתתי בני יכניה אסיר בנו שאלתיאל בנו אסיר · ר' תנחום בר' ירמיה אמי שהיה חבוש בבית האסורין · שאלתיאל · ששאל (ד?)[ל]ב"ר של מעלן והתירו לו את נדרו ··

<ח,ח,א> אחות לנו קטנה · אלו ישראל · ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון · לעיתים לבא עתידין כל שרי אומות העו' לבא ולקטרג את ישראל ואומרים לפני הקב"ה רבו ש"ע אלו עבדו ע"ז ואלו עבדו ע"ז אלו גלו עריות ואלו גלו עריות · אלו שופכי דמים ואלו ש"ד מפני מה אלו יורדים לגחנם ואלו אינם יורדים · אמי להם הקב"ה אחות לנו קטנה · מה קטן זה כל מה שהוא עושה אין ממחין על ידן (א298) למה שהוא קטן · כך כל מה שישראל מתלכלכין כל ימו' השנה בעונותיהן בא יום הכפורים ומכפר עליהם הה"ד כי ביום הזה יכפר עלי?כ?ם לט"א ··

<ח,יא,ב> ר' פנחס ור' אחא בשם ר' אלכסנדר · כתי' יי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ·· ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי תנח חודך אין כתי' כאן אלא אשר תנה חודך · אי שרוך הוא שתהא תורתך בשמים · אמי לון לאו לית שוקא נפיק מן גביכון · אמי ר' יודה בר' סימון לאחד שהיה לו בן גידם אצבעיים · מה עשם הוליכו אצל רק אריס ללמדו אומנות · א"ל אומנו' זו אינה נקנית אלא באצבעיים והיאך זה למד אותה · הוי לית שוקא נפיק מן גבינון כך בשעה

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

שבקש הקב"ה לתת התורה לישראל הוון מלאכי השרת מדדין לפני הקב"ה ואומי לפני רבוי של עולם אישרוך הוא · שורך הוא כבודך הוא · שתהיה תורתך בשמים ·· אמ' לון לית שוקא נפיק מן גביהון · כתוי בה ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים · וכי יש אשה בניכס · הוי לית שוקא נפיק מן גביכון · ועוד כתי' בה זאת התורה אדם כי ימות באוחל · וכי יש מיתה ביניכס · הוי לית שוקא נפיק מן גביכון · הוא שהכתוי משבחו עלית למרום שבית שבי · אמ' ר' אחא אלו הלכות שהן נוהגות בבני אדם כגון זבין וזבות נדות ויולדות הוי לית שוקא נפיק מן גביכון · ורבנן אמ' למלך שהיה משיא את בתו חוץ למדינה אמרו לו בני המדינה אדוננו המלך שבחך הוא וכדין הוא שתהא בתך (ב298) א]צלך במדינה · אמ' להם וכי מה איכפת לכו · אמרו לו אדונינו המלך שמא למחר אתה הולך ודר אצלה בשביל אהבתה · אמ' להן בתי אני משיא (ק') חוץ למדינה אבל אני דר עמכם במדינה · כך בשעה שבקש הקב"ה ליתן התורה לישראל אמרו מלאכי השרת לפני רבוי ש"ע אשר תנה הודך על השמים אישרוך הוא ושבחך הוא הודך הוא ובדין הוא שתתן ותהיה תורתך בשמים · אמ' להם וכי מה איכפ' לכם · אמרו לו שמא למחר אתה משרה שכינתך בתחתוי · אמ' להם הקב"ה תורתוי אני נותן לכם אותה ומשרה אותה בתחתוי אבל אני דר עמכם ?כ?עליונים · אני נותן את בתי בכתובתה במדינה אחרי שת]כבד עם בעלה ביופיה וחמדתה שהיא בת מלך ויכבדוה אבל אני דר עמכי בעליו ומי בא ופירש זה חבקוק הה"ד כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ · ר' סימון בשם ר' יהושי ב"ל כל מקום שהשרה תורתו שם השר' שכינתו · מי פירש זה דוד · הה"ד יהללו את שם יי כי נשגב ש"ל הודו על א"ו · קודם על הארץ ואח"כ על השמים ·

<ח,יב,א> כרמי שלי לפני · תני ר' חייא למלך שכעס על בנו ומסרו ביד עבדו · מה עשה התחיל חובט עליו במקל א"ל אל תשמע לאביך א"ל שוטה שבעול' כל עצמו של אבא לא מסרני אלא על שלא היתי שומע לו ואתה אומי אל תשמע לאביך כך כיון שגרמו העונוי וחרב ב"ה וגלו ישי לבבל אמ' (א299) להם נבוכ' נצר אל תשמעו לאביכם שבשמי אלא תפלחון ותסגדון לצלמא די עבדית · אמרו לו כל עצמנו לא מסרנו הקב"ה בידך אלא על שהיינו משתחויים לצלם בד"א צלמי כשדים חקוקים בששר · ואת אמרת לן תפלחון ותסגדון לצלמא די עבדית · ווי ליה לההוא גברא · באותה שעה אמ' הקב"ה כרמי שלי · אמ' לפניו אותו רשע אלף היו ונתמעטו כאן ונעשו מאתי איש · א"ל הקב"ה אוי לאותו רשע ליחה סרוחה אלף הן ונתרבו כאן ונעשו מאתים אלף · האלף לך שלמה · ר' הלל בריה דר' שמואל בר נחמן הרב נוטל אלף ותלמיד

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

נוטל שכר מאתים · מה טעם האלף לך שלמה · ר' אלכסנדר אמר אין הרב נוטל שכר על תלמידיו עד (שיל?שו?) שישלימם לאחר · מה טעם האלף לך שלמה · שלמה · ר' אחא בריה דר' אבא אמר דיפוס הלמד תורה בצער נוטל אלף שלא בצער נוטל שכרו מאתים · ממי אתה למד משבטו של יששכר ומשבטו של נפטלי · שבטו של נפטלי על ידי שהיו למדין תורה (שלא) בצער נטלו שכר אלף · הה"ד ומנפתלי שרים אלף אבל שבטו של יששכר ע"י שהיו למדין בתורה שלא בצער נטלו שכר מאתי שני ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם · ר' יודן בשם ר' אבדימי דחיפה · הלמד תורה שלא במקומו נוטל שכר אלף ובמקומו נוטל שכר מאתי · ממי אתה למד משבטו של יששכר ומשבטו של נפתלי שבטו של נפתלי ע"י שהיו למדין תורה שלא במקומו נטלו שכר אלף · הה"ד ומנפתלי שרים (ב299) אלף אבל שבטו של יש"ש ע"י שהיו למדין תורה במקומו נטלו שכר מאתים · הה"ד ראשיהם מאתים ··

<ח,יג,א> היושבת בגנים חברי מקשיבי לקולך השמים ר' נתן בשם ר' אחא למלך שכעס על עבדו וחבשו בבית הכינוס · מה עשה המלך נטל כל קצרקטין שלו ועבדיו והלך לשמוע מה הן אומי · שמע שהיו אומי · המלך הוא חיינו · המלך הוא שבחנו · אל נחסר לאדוננו המלך לעולם · אמר להם בני הגביהו קולכם כדי שישמעו חברי על גבכם · כך אעפ"כ שישאל עסוקי במלאכתן כל ששת ימי המעשה · ביום השבת משכימין ובאין לב"ה וקורין את שמע ועוברי לפני התיבה וקורין בתורה ומפטירין בנביא והקב"ה אומי להם בני הגביהו קולכם כדי שישמעו החברים שעל גביכם · ואין חברים אלא מלאכי השרת · ותנו דעתכם שלא תשנאו זה את זה ולא תקנאו זה איז ולא תתחרו זה איז ולא תביישו זה את זה שלא יאמרו מלאכי השרת לפני רבו ש"ע תורה שנתת להם אינן עסוקין בה · והרי ביניהם איבה ושנאה וקנאה ותחרות ואינן מקיימין אותה בשלום ·· בר קפרא אמר למה קורא למלאכי השרת חברים לפי שאין ביניהם לא איבה ולא שנאה ולא קנאה ולא תחרות · ולא מצות ולא פלוגת דברים ··

<ח,יג,ב> ד"א היושבת בגנים חברים · כשישראל נכנסין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וקורין קריית שמע בכוון הדעת (א300) בקול א' בדעת וטעם א' הקב"ה אומי להם היושבת בגנים כשאתם קורין חברים · אני ופמיליא שלי מקשי לקולי השמים · אבל כשישראל קורין ק"ש בטירוף הדעת זה מקדים וזה אחרון ואינם מכוונים דעתם רוח הקדש צוחת ואומרת ברח דודי ודמה לך לצבי · לצבא של מעלה הדומין לכבודך בקול א' בנעימי אחת · על הרי בשמים · בשמי השמים העליונים ··

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

<ח,יד,א> ד"א ברח דודי · מן הגלות שאנו בו ומתלכלכין בעונות · ודמה לך לצבי טחרינו
כצבי · או לעפר האילים · שתקבל תפלותינו כקורבן אילים וצביים · על הרי בשמים · אתא לך
לריח טבא בזכות אבותינו שריחן עולה לפניך כבשמים זו גן עדן שכלה בשמים · ·?ד"א
היושבת בגנים חברים · ר' ירמיה בשם ר' חייא רבא אמ' שני חברים שהיו עסוקין בדבר הלכה
ונכבשין זה לזה בדבר הלכה כד"א ידבר עמים תחתינו עליהם הכתו' אומ' ויקשב יי וישמע · ·
אמ' ר' ביבא בר זבדא ולא עוד אלא שאם טעו הקב"ה מחזיר להם טעותן ומה טעם
ויקשב יי וישמע · וישמע להם ויכתב · שהוא כותבו על לבם · בד"א ועל ל:ב?ם אכתבנה בספר
זכרון שהוא מזכירה להם · למאן · ליראי יי ולהושבי שמו · אמ' ר' יודן בשעה שישראל קורין
את שמע בתורה בחבורות קולך השמיעני ואם לאו ברח דודי · אמ' ר' זירא בשעה שישראל
קורין את שמע בפה א' בקול א' בנעימה אחת (ב300) קולך השמיעני · ואם ל:א? ברח דודי
אמ' ר' לוי למלך שעשה סעודה והזמין את האורחים · מהן אוכלין ושותין ומברכים למלך ·
ומהם אוכלין ושותין ומקללין למלך · הרגיש המלך ובקש להכניס מהומה בסעודה ולערבבה ·
נכנסה המטרונה(ה) [א] ולמדה עליהם סניגוריא · אמר' לו אדונינו המלך עד שאתה מביט באלו
שהן אוכלין ושו' ומקללין אותך · הבט באלו שאוכלין ושו' ומברכין ומשבחין ומקלסין אותך ·
והמלך מקשיב לקולה ומתרצה · · כך הקב"ה בשעה שאומות העולם אוכלין ושותין ומחרפין
ומנאצים ומגדפים להקב"ה בעריות שמזכירים · באותה שעה מהשב להחריב את עולמו ·
והתורה נכנסה ומלמדת עליהם סניגוריא ואמרת לפניו רבו' ש"ע עד שאתה מביט באומות
העו' שמהרפין ומכעיסין לפניך הביטה בישראל עמך שמברכין ומשבחין ומקלסין לשמך הגדול
בתו(ר)[ד]?ה ובזמירות ותושבחות · ורוח הקדש צווחת ואומרת ברח דודי מאומו' העו'
והדבֵק בעמך ישראל ודמה לך לצבי · מה צבי זה בשעה שהוא ישן עינו אחת פתוח ועינו אחת
קמוצה כך בשעה שישראל עושין רצ"ו ש"מ מביט עליהם בשתי עיניו · הה"ד עיני יי אל צדיקי'
ובשעה שאינן עושין רש"מ מביט עליהם בעינו האחת הה"ד הנה עין יי אל יריאיו למיחלים
לחסדו · על הרי בשמים · אמ' ר' סימון · אמ' הקב"ה המתינו לי עד שאשב בדין הריהם · (מי)
שריהם שנתונין אצלי בשמים · הה"ד על הרי (א301) בשמים · אמ' ר' יצחק · ואתה קח לך
בשמי' רא?ש? · סמי' ראש גמלים נושאים זהב ובשמי' זחב וסמי' · ר' אחא על הדא דר' יצחק ·
אין הקב"ה נפרע מאומה למטה שמפיל שרה למעלה ואית ליה חמשה קריין · הה"ד והיה
ביום ההוא יפקוד יי על צבא המרום במרום · ואח"כ ועל מלכי האדמה באדמי' · איך נפלה

מדרש שיר השירים רבה - ד"ר תמר קדרי, מפעל המדרש, מכון שכטר למדעי היהדות
כתב יד וטיקן 249 (כ"י ר)

משמים הילל בן שחר · ואחר כך נגדעת לארץ · גי · כי רותה בשמים חרבי · ואח"כ על אדום
תרד · לאסור מלכיה בזיקי' ונכבדיה' בכ"ב · א"ר תנחומי' לאיסו' מלכיה' בזיקי' אלו שרי' של
מעלן · ונכבדיה' בכ"ב אלו שרי' של מטן · לעשו' בהם משפט כתו' הדר הוא לכ"ה הללויה ··
בארבעה דברי' נמשלה גאולתן של ישראל בקציר ובבציר בבשמי' ובילודה · נמשלה לקציר
הדא חקלא כד רוא מחצרא בלא עונתה אפי' תבנא לית היא טב · בעונתה היא טב · הה"ד
שלחו מגל כי בשל קציר ·· נמשלה לבציר · הדין כרמא כד מקטף בלא עונתה אפי' בסימיה לית
הוא טב · בעונתיה הוא טב · הה"ד כרם חמד ענו לה · אתעבד כרמי' חמר זמי' ליה · נמשלי'
בבשמי' · מה בשמי' הללו כשהן נילקטי' כשהן רכין להין אין ריחן נודף וכשהן נילקטין א'
יבשין ריחן נודף · נמשלה ליולדה הדא איתתא כד ילדה בלא עונתה לא חיי ולדא וכד ילדה
בעונתה חיי · כך לכן יתנם עד עת יולדה · ר' א?ח?א בשם ר' יהושע בן לוי · אני יי בעתה
אחישנה · וכן יהי רצון במהרה בימינו שיביא לנו הגואל ויקבץ נפוצות יהודה וישראל ·· אמן ··